

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АРХІТЕКТУРИ, БУДІВНИЦТВА ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ О.П.Олійник

« ____ » _____ 2021 р.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЮ «БАКАЛАВР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 022 «ДИЗАЙН»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ «ДИЗАЙН»

**Тема: «ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ДИЗАЙНУ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ
ІМЕНІ В.Г.ЗАБОЛОТНОГО»**

Виконавець: студентка групи 401 _____ Гапійчук Наталія Ігорівна

Керівник: старший викладач ККТДіГ _____ Обуховська Любава Василівна

Нормоконтролер: старший викладач КДІ _____ Москальцов А.Ю.

Київ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет архітектури, будівництва та дизайну

Кафедра дизайну інтер'єру

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 022 «Дизайн»

Освітньо-професійна програма «Дизайн»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ О.П.Олійник

« _____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломного проекту

_____ Гапійчук Наталії Ігорівни

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

1. Тема дипломного проекту «Формування концепції дизайну публічного простору Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В.Г.Заболотного»

затверджена наказом ректора від « 24 » 03 2021 р. № 472/ст.

2. Термін виконання проекту: з 11.05.2021 по 18.06.2021

3. Вихідні дані до проекту:

технічне завдання, генеральний план ділянки, плани поверхів, розрізи

4. Зміст пояснювальної записки:

завдання на виконання дипломного проекту, реферат, зміст, вступ, три розділи основної частини, висновки, список використаних джерел, додатки.

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

схема генплану з благоустроєм території, план до та після перепланування, зонування простору, план з розташуванням меблів, плани стелі та підлоги, розгортки стін приміщень, перспективні зображення інтер'єрів, креслення авторських розробок предметів наповнення інтер'єру, фото макетів, роздатковий матеріал.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Зібрати матеріали щодо світової та вітчизняної практики, вимог до проектування дизайну бібліотеки	11.05.2021 – 17.05.2021	
2.	Виконати пошукові ескізи закладу	17.05.2021 – 19.05.2021	
3.	Розробити дизайн-концепцію інтер'єрів бібліотеки та план благоустрою	17.05.2021 – 19.05.2021	
4.	Розробити поповерхові плани, виконати розстановку меблів відповідно до функціонального зонування	20.05.2021 – 26.05.2021	
5.	Виконати плани підлоги з підбором необхідних підлогових покриттів	23.05.2021 – 26.05.2021	
6.	Виконати плани стелі з розташуванням освітлювальних приладів	23.05.2021 – 26.05.2021	
7.	Виконати розгортки стін приміщень	27.05.2021 – 05.06.2021	
8.	Виконати візуалізацію інтер'єрів у комп'ютерній 3D графіці	27.05.2021 – 09.06.2021	
9.	Виконати робочі креслення розроблених об'єктів	05.06.2021 – 07.06.2021	
10.	Виконати макети розроблених об'єктів	08.06.2021 – 11.06.2021	
11.	Оформити пояснювальну записку до диплому згідно затверджених вимог	27.05.2021 – 03.06.2021	
12.	Виконати компоунання планшетів	01.06.2021 – 03.06.2021	
13.	Скомпонувати папку дипломного проекту та підготувати роздатковий матеріал	10.06.2021 – 13.06.2021	
14.	Підготувати доповідь захисту та презентацію у PowerPoint	14.06.2021 – 18.06.2021	

7. Консультанти з окремих розділів

Назва розділу	Консультант (посада, П.І.Б.)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв

8. Дата видачі завдання: « 11 » травня 2021 р.

Керівник дипломного проекту

_____ Обуховська Л.В.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання

_____ Гапійчук Н.І.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до дипломного проекту «Формування концепції дизайну публічного простору Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В.Г.Заболотного» складається з: 65 сторінок тексту, 25 рисунків, 4 таблиці, 25 використаних джерел, 1 додатку.

Ключові слова: БІБЛІОТЕКА, ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ, ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗОНИ, ОБ'ЄМНО - ПРОСТОРОВЕ ВИРІШЕННЯ, ЕТНОСТИЛІСТИКА.

Актуальність проектування Культурно-просвітницькі об'єкти як і раніше займають важливе місце в житті сучасної людини. Однак, в Україні бібліотека перестає бути популярним місцем зустрічі, що певною мірою пов'язано з неактуальною організацією простору та його оформлення відносно нової ролі бібліотеки яка передбачає багатофункціональне використання простору.

Об'єкт проектування: багатофункціональний культурно-просвітницький заклад (бібліотека).

Предмет проектування – дизайн інтер'єрів багатофункціонального культурно – просвітницького закладу (бібліотеки)

Мета: Виявити сучасні тенденції розвитку формування дизайну інтер'єрів бібліотек. Розробити дизайн інтер'єру публічного простору бібліотеки на основі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду з урахуванням відповідних будівельних норм .

Методи проектування: у ході роботи над проектом з використанням методу аналізу і синтезу було досліджено основні художньо-конструкторські засоби дизайну інтер'єрів бібліотек. При ознайомленні з закордонним та вітчизняним досвідом проектування бібліотек було використано метод порівняльного аналізу. Метод узагальнення використовувався при виявленні особливостей формування інтер'єрів бібліотек. Також у проектуванні було задіяно метод тривимірного моделювання та макетування у матеріалі.

Практичне значення проектування полягає у художньо – конструктивному вирішенні простору Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В.Г.Заболотного , що може бути реалізованим у реальному проекті.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОЕКТУВАННЯ БІБЛІОТЕК ...	10
1.1. Історія розвитку бібліотек	10
1.2. Класифікація бібліотек	14
1.3. Закордонний та вітчизняний досвід формування дизайну інтер'єру бібліотек	18
Висновки до 1-го розділу.....	35
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРІВ БІБЛІОТЕК	36
2.1. Функціональне зонування інтер'єрів і необхідні приміщення.....	36
2.2. Специфіка технології обслуговування закладу, ергономіка	37
2.3. Нормативно-правова база проектування інтер'єрів бібліотечних закладів	42
Висновки до 2-го розділу.....	45
РОЗДІЛ 3. ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ В.Г.ЗАБОЛОТНОГО	46
3.1. Загальні положення.....	46
3.2. Архітектурно-конструктивне рішення.....	50
3.3. Благоустрій прибудинкової території і вхідна група	51
3.4. Об'ємно-планувальні рішення	52
3.5. Концепція дизайну інтер'єру закладу, колір і використані матеріали	54
3.6. Авторські розробки та обґрунтування фірмового стилю.....	58
Висновки до 3-го розділу.....	61
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Сучасна бібліотека – це більше, ніж просто зібрання книг, а місце для цікавих зустрічей, корисного проведення часу, це культурний громадський простір, потреба в якому є у будь-якому місті. Бібліотеки нового типу покликані повернути інтерес людей до книг і знань в умовах поширення технологій та зміни темпу міського життя.

Вимоги потенційних користувачів сьогодні значно зросли, уявлення про бібліотечний простір включає не лише можливість задоволення інформаційних та комунікаційних потреб, а й його проектування з використанням принципів дизайну.

Бібліотеки є одними з найдавніших культурних інститутів . За довгий період їх існування призначення і функції бібліотек зазнали значних змін, ці зміни відбувалися послідовно і закономірно протягом століть , однак ХХ століття цей процес значно прискорився. Інформаційна функція публічних бібліотек в умовах інтернет-технологій та появи нових соціальних та інформаційних закладів, значно знижена, отже, бібліотека має набувати нових функцій.

Вона повинна розвиватися як простір, що посилює контакти відвідувачів між собою. В останні роки значного поширення набула концепція бібліотеки як «третього місця», яка спирається на такі її властивості, як демократичність, відкритість, доступність та комфортність. «Третє місце», за своїм значенням , є простором, що об'єднує людей зі схожими цінностями та є місцем формування нових спільних ідей і планів .

Завданням дизайнера є формування умов для створення міжособистісних контактів і організація середовища, що сприяє збереженню інформаційного поля спілкування у просторі бібліотеки. Не менш важливою є стильова, образна складова. Продумана організація простору бібліотеки створює образ привабливого «прозорого» культурного середовища, що є відкритим для всіх груп користувачів .

Існує ряд типів, видів, підвидів бібліотек, однак єдиної наукової класифікації ще не розроблено , тому одна і та же бібліотека може займати місце одночасно в різних класифікаціях.

Бібліотека – це культурно-освітній заклад, у якому зібрані друковані та рукописні матеріали, що опрацьовуються і відображаються в каталогах та зберігаються за відповідних умов; також у закладі виконуються процеси, пов'язані з обслуговуванням читачів.

При проектуванні закладу необхідно передбачати відповідні типи приміщень та обладнання з обслуговування користувачів простору. Відкриття закладу узгоджується з органами місцевого самоврядування, установами державної санітарно-епідемологічної служби.

Об'єкт проектування: багатофункціональний культурно-просвітницький заклад (бібліотека).

Предмет проектування – дизайн інтер'єрів багатофункціонального культурно – просвітницького закладу (бібліотеки) Створення концепції модернізації бібліотеки з використанням економічних та екологічних матеріалів, а також правил ергономіки

Мета: Виявити сучасні тенденції розвитку формування дизайну інтер'єрів бібліотек. Розробити дизайн інтер'єру публічного простору бібліотеки на основі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду з урахуванням відповідних будівельних норм, модернізація та підвищення корисності будівлі за рахунок додавання нових функцій.

Завдання проектування:

- проаналізувати вітчизняний і зарубіжний досвід проектування бібліотек;
- проаналізувати функціональні, об'ємно-планувальні, архітектурно-технічні вимоги до проектування закладів бібліотек;
- виявити основні стилістичні особливості бібліотек;
- виявити особливості формування дизайну інтер'єрів бібліотек;
- запропонувати дизайн інтер'єрів бібліотеки.

Методи проектування: у ході роботи над проектом з використанням методу аналізу і синтезу було досліджено основні художньо-конструкторські засоби дизайну інтер'єрів бібліотек. При ознайомленні з закордонним та вітчизняним досвідом проектування бібліотек було використано метод порівняльного аналізу.

Метод узагальнення використовувався при виявленні особливостей формування інтер'єрів бібліотек. Також у проектуванні було задіяно метод тривимірного моделювання та макетування у матеріалі.

Практичне значення проектування полягає у художньо – конструктивному вирішенні простору Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В.Г.Заболотного , що може бути реалізованим у реальному проекті.

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОЕКТУВАННЯ БІБЛІОТЕК

1.1. Історія розвитку бібліотек

Перші бібліотеки Стародавнього світу сформувалися як зібрання державних і господарських документів.

У Стародавньому Єгипті бібліотеки створювалися при палацах і храмах і називалися «будинками папірусу» або «будинками життя» [14, с. 3].

Для письма використовувався папірус. Сувої містили тексти з гімнами, молитвами, казками, господарські документи. Найбільшими були палацові бібліотеки.

У стародавні часи бібліотеки виконували функцію збору і зберігання документів. Їм були властиві деякі елементи систематизації і каталогізації документів. Ніневійська бібліотека - найвідоміша бібліотека тих часів

Слово «бібліотека» з'явилося у Стародавній Греції де і виник новий тип споруди - «бібліотека музейона».

Крім книг бібліотека містила карти, інструменти і моделі різних винаходів. Також поруч із зберіганням рукописів грецька бібліотека виконувала функцію скрипторію (копіювання документів).

Саме в античний період бібліотека стає головною ланкою системи поширення наукових знань.

Найвідомішою бібліотекою Античного світу є Олександрійська бібліотека. У ній зберігалася уся грецька література та переклади грецькою інших творів. Саме тут була вперше введена система розстановки книг та каталогів. Свого часу в Олександрійській бібліотеці працювали Архімед, Птолемей, Евклід.

Пергамська бібліотека була створена в другому столітті до нашої ери, її фонд налічував близько 200 тисяч папірусних і пергаментних рукописів. Більшість становили медичні трактати. В Пергамському царстві був винайдений пергамент [14, с. 4].

В 43 році до нашої ери Пергам перетворився на провінцію Риму і велика частина книг була перенесена в Олександрійську бібліотеку.

Бібліотека як соціальний інститут була запозичена римлянами у греків.

Перша велика бібліотека Стародавнього Риму була відкрита приблизно в 39 р. до н.е. Загалом у Римській імперії було близько 30 великих бібліотек. Римляни почали першими почали будувати окремі будівлі для бібліотек. Після падіння Римської імперії багато бібліотек були розграбовані і спалені [14, с. 4].

Новим культурним центром стала Візантія. У 330 р н.е. в Константинополі була створена бібліотека з великим штатом переписувачів. Античний період у розвитку бібліотек закінчується з падінням Стародавнього Риму і Візантії.

Традиції античних бібліотек знайшли продовження у бібліотеках Арабського Халіфату, який проіснував 500 років.

У середні віки бібліотеки створювалися при монастирях, церквах, також поширеними були приватні збірки серед яких можна виділити королівські бібліотеки.

Монастирські бібліотеки були призначені для ченців та їх учнів. У фондах переважали богословська література, були також і художні твори, різноманітні довідники. Однією з частин бібліотеки був скрипторій.

В епоху Відродження відкриваються нові університетські бібліотеки. У власність міст переходять монастирські бібліотеки. Серед відвідувачів публічних бібліотек окрім церковних діячів, вчених, студентів були також мореплавці, інженери, юристи, купці, ремісники.

Поширеним стало існування приватних бібліотек. Однією із кращих бібліотек того часу вважалася приватна бібліотека Франческо Петрарки.

Розвиток друкарства ознаменував новий етап у розвитку бібліотек, оскільки бібліотека перестала виконувати функцію скрипторію і архіву.

У середині XIV в. поширеними стали міські бібліотеки, які розташовувалися в ратушах, гімназіях та виконували просвітницьку функцію.

У епоху Просвітництва бібліотеки розглядалися як інструмент поширення ідей просвітництва. Перші наукові бібліотеки з'явилися в Англії.

Особливе місце в розвитку бібліотечної справи належить І.В. Гете. Він запропонував ідею створення зведеного каталогу бібліотек герцогства, а також

розробив правила бібліотеки. Окрім того, було введено облік нових надходжень, розклад роботи бібліотеки та визначено порядок видачі книг [14, с. 5].

Університетські бібліотеки продовжували активно розвиватися та стали центрами університетів. З'явився новий тип бібліотек - національна бібліотека. Їх поява була пов'язана з розвитком централізованих національних держав. Перші національні бібліотеки створені на основі приватних колекцій найчастіше монархів цих країн. Національна бібліотека належить до найважливіших інститутів держави. Спочатку національні бібліотеки Європи виконували функцію збереження «національної пам'яті» що виражається у створенні вичерпного за повнотою фонду документів, що виходять на території держави мовою цієї держави, а також документи, що виходять за межами держави, але пов'язані з цією державою за змістом

У XIX ст. - XX ст. у Європі та США йшов процес формування бібліотек.

У другій половині XIX ст. почали проектувати споруди, призначені спеціально для зберігання книжок. Однією з перших була бібліотека Св. Женеви у Парижі (1839-1851) її спроектував архітектор А.Лабруст.

На кінець XX ст національні бібліотеки були створені майже у всіх країнах Африки, Азії, Південної Америки.

Надалі бібліотеки продовжили проектувати у форматі окремих закладів та як складову частину навчальних закладів. Багато функцій бібліотек минулого і принципи їх діяльності мають своє продовження і в сучасних бібліотеках.

Сучасна бібліотека - це комплекс культурно-просвітницьких приміщень, різних за своїм призначенням. Окрім бібліотечних приміщень будівля може містити конференц-зали, кінозали і лекційні аудиторії,

У Київській Русі перша бібліотека була заснована 1037 р. при Софійському соборі Ярославом Мудрим та містила у собі переважно церковні твори, літературу з світової історії, географії, астрономії, філософії, а також державні акти.

На кінець XI століття Печерський монастир стає головним культурним центром держави, де літописець Нестор написав "Повість временних літ".

Монастир мав велику бібліотеку, однак вона майже повністю згоріла під час пожежі в монастирі 1718 року.[15]

В Україні Печерська лавра була одним із осередків книгодрукування. Перший, хто розпочав друкарство в Печерській Лаврі, був архімандрит, Єлисей Плетенецький (1599-1624).

Багато книг було знищено у війнах і пожежах під час монголо-татарського нашествия.

З початком утворення Галицько – Волинського князівства розпочинається активний бібліотечний рух на Західній Україні. При дворі князя була книжкова майстерня.

З появою книгодрукування в середині XV ст відбулися істотні зміни у бібліотечній справі. В XVI столітті великі книгосховища з'явилися при школах в Острозі і Львові. У XVII столітті було створено бібліотеку Києво-Могилянської академії. У XVIII столітті починають з'являтися власні бібліотеки заможної української шляхти.

У другій половині XIX - на початку XX ст. в Західній Україні, яка входила на той час до складу Австро-Угорщини, діяла мережа культурно-освітніх осередків «Просвіта» при яких діяли бібліотечні заклади.

Кінець XIX ст. характеризується активним розвитком національної самосвідомості українського народу, у зв'язку з чим створюються культурно-просвітницькі установи та товариства, «Громади» та «Просвіти». Одним із показників державного та культурного розвитку українського народу є створення національних бібліотек .

На початок XX ст. в Україні була сформована бібліотечна мережа до якої належать бібліотеки різних типів та видів (публічні, наукові та науково-освітні, спеціальні, дитячі, державні і приватні, громадські, народні тощо). Завдяки сприянню української інтелігенції , що працює на піднесення національної культури та науки, суспільно-політичний рух призводить до створення національних спеціалізованих бібліотек. Під час української революції було створено велику кількість національних установ, зокрема Національна бібліотека Української

держави (1918) та Головна книжкова палата в Києві (1919). До бібліотечної справи доєднуються представники інтелігенції серед яких найчастіше були викладачі вищих навчальних закладів, більшість із них продовжила свою фахову діяльність у наукових бібліотеках навіть після скасування всіх установ.

у 20-х роках ХХ ст. радянською владою було проведено низку реформ стосовно бібліотечної справи, що базувалися на принципах керівної ролі комуністичної партії в суспільній діяльності.

1924–1929 рр. є періодом у якому відбувалася найбільш активна розбудова бібліотечної справи в Україні. Також була проведена велика науково-дослідна та науково-педагогічна робота з різних напрямів бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, технологій бібліотечної справи, відбувалася підготовка кваліфікованих кадрів.

Однак, у 1930 -1940 роки діяльність українських бібліотек повністю спрямовується на підтримання головних цілей і завдань радянської влади, що призвело до втрати національного духу бібліотечної справи.

За роки незалежності єдиною спорудою, що була спеціально побудована для бібліотеки є новітній інформаційно – ресурсний центр Українського католицького університету.

Наразі в Україні найбільшою є Київська центральна наукова бібліотека академії наук, відкрита 1919 року. У 1977 році її фонд становив 8 млн. одиниць літератури. Львівська бібліотека ім. В. Стефаника має 6 млн. примірників, Харківська - ім. В.Г. Короленка - 5 млн. примірників.

Найстаріша книгозбірня України – Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка, яка має історію, що сягає у давнину більше ніж на 400 років [15].

1.2. Класифікація бібліотек

Бібліотека – це культурно-освітній заклад, у якому зібрані друковані та рукописні матеріали, що опрацьовуються і відображаються в каталогах та

зберігаються за відповідних умов; також у закладі виконуються процеси , пов'язані з обслуговуванням читачів .

Бібліотеки відрізняються одна від одної за цільовим призначенням, контингенту користувачів, тематичним і видовим складом, обсягом фондів, приналежності, масштабом діяльності, юридичної самостійності, ступеня доступності та ін. [16 , с.5].

По кожному з цих ознак можна виділити ряд типів, видів, підвидів бібліотек. При цьому одна і та ж бібліотека може бути охарактеризована кількома ознаками, займати місце одночасно в різних класифікаціях.

Бібліотечна теорія ще не розробила наукову типологію бібліотек. Тому існуючі класифікації мають розбіжності, існує термінологічна плутанина [17 , с.62].

Наприклад, ЮНЕСКО запропонована така класифікація:

1. Національні бібліотеки.
2. Бібліотеки вищих навчальних закладів.
3. Інші великі і найбільші універсальні загальнодоступні бібліотеки.
4. Навчальні бібліотеки.
5. Спеціальні бібліотеки (бібліотеки НДУ, громадських організацій, відомчі, профспілок, музеїв та ін.).
6. Масові загальнодоступні (або народні) бібліотеки.

Однак тут фіксуються вже сформовані різновиди бібліотек, відсутня єдина підстава для наукової типології.

У бібліотечній справі при вирішенні багатьох задач зазвичай використовують методи класифікації і типології.

Різниця у цих методах полягає у тому, що класифікацію зазвичай визначають як угруповання досліджуваних об'єктів , що виходить з кількісних ознак, а типологія визначається за якісними ознаками.

Бібліотеки класифікують за призначенням , за територіальною належністю , за групами , які залежать від об'ємів фондів або тисяч зберігання [18, с.301].

За призначенням бібліотеки можуть бути **публічними, науковими та спеціалізованими.**

Публічна бібліотека - це організація , що створюється , підтримується і фінансується суспільством або за рахунок місцевих, регіональних та національних органів влади, а також через інші структури суспільства. Вона надає доступ до знань, інформації і художнім творам шляхом використання певних ресурсів і служб і в рівній мірі доступна всім членам суспільства.

Головним завданням публічної бібліотеки є надання доступу до ресурсів і послуг у форматі різних засобів і матеріалів для задоволення потреб громадян і окремих груп у галузі освіти, інформації та розвитку особистості. Публічні бібліотеки займають важливе місце в збереженні та сприяють розвитку демократичного суспільства, за рахунок надання кожній людині доступу до різноманітних знань, ідей і думок.[19]

Наукова бібліотека – це сучасний науковий, культурно-освітній, інформаційний центр, що реалізовує потреби користувачів у одержанні найновішої інформації та формує інформаційну культуру майбутніх спеціалістів інформаційного суспільства.

Наукова бібліотеки реалізовує своє основне завдання у формуванні фонду залежно від профілю університету та інформаційних потреб різних категорій користувачів.

Спеціалізована бібліотека - це бібліотека, яка спеціалізується на книгах конкретної тематики, іноді , за потреби, забезпечує спеціалізовані послуги користувачам. Спеціалізовані бібліотеки збирають і купують документи, а також інші довідкові матеріали в конкретній галузі знань. Спеціалізовані бібліотеки відрізняються тим, що надають клієнтам точну технічну інформацію в найкоротші терміни.

Спеціалізовані бібліотеки можуть бути: корпоративними, юридичними, федеральними, медичними, військовими, музичними, транспортними, музейними, новинними, бібліотеками мистецтв, філософськими.

Залежно від територіальної належності, де розташована споруда, бувають обласні, міські (загальноміські), районні та бібліотеки державного значення.

Також бібліотеки поділяються на групи, що визначаються у відповідності з об'ємами фондів або тисяч одиниць зберігання: найбільші (більше 5 млн. одиниць зберігання); великі (від 1 до 5 млн); середні (від 200 тис. до 1 млн); невеликі (від 50 до 200 тис.); малі (від 5 до 50 тис.).

Зведена класифікація наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Зведена класифікаційна таблиця бібліотек

Група	Об'єм фондів, тис. одиниць зберігання	Призначення і територіальна належність
Найбільші	Більше 500	Універсальні(публічні), наукові, спеціалізовані бібліотеки державного значення
Великі	1000- 5000	Універсальні(публічні), наукові, спеціалізовані бібліотеки обласного значення
Середні	200 - 1000	Центральні міські і обласні бібліотеки
Невеликі	50-200	У місті: загальноміські, міські адміністративного району, міські житлового району У сільській місцевості: районні в адміністративному центрі
Малі	5-50	У місті: бібліотеки житлового району, пункти обслуговування У сільській місцевості: центральні сільські бібліотеки, у населеному пункті – адміністративні центри, пункти обслуговування

1.3. Закордонний та вітчизняний досвід формування дизайну інтер'єру бібліотек

Простір сучасної бібліотеки - це багатофункціональне культурно-освітньо-комунікаційне середовище, що поєднує у собі інфраструктуру для забезпечення доступу до знань та інформації, створює умови для комунікації, навчання, творчості та дозвілля.

Щоб не втрачати актуальність в мінливому світі бібліотека як суспільний простір має адаптуватися до сучасних змін та потреб відвідувачів.

Дизайнерська діяльність вирішує завдання перетворення предметного світу і є різновидом художньо-утилітарної діяльності. Основною метою таких перетворень є формування комфортних умов для людської діяльності. Інтер'єр як предметно-просторове середовище на постійній основі взаємодіє з читачем і є одним із найважливіших каналів невербальної комунікації, що використовує як «повідомлення» просторову форму, колір, світло, запахи і т.і.

Сьогодні найбільш оптимальним варіантом для бібліотек є «гнучке планування» що дає можливість легко орієнтуватися та обирати серед різних видів пропонувані активностей та формує певні сценарії в залежності від роду занять. Таке планування забезпечує універсальність та забезпечує однаковий рівень комфорту для різних функціональних процесів. При цьому зберігаються автономні спеціалізовані ділянки які надають можливість читачеві «відгородитися» від навколишнього середовища. Особливо доцільним такий підхід є для використання в невеликих бібліотеках, де всі відділи і зони зазвичай розташовані на одному поверсі або в одному приміщенні.

При дослідженні актуальності проектування громадських приміщень та виявленні сучасних тенденцій використовувався метод аналізу

Аналіз – творчий метод, що характеризується виділенням і дослідженням окремих частин об'єктів дослідження.

Аналог - це об'єкт зі схожими, майже ідентичними, властивостями, при цьому аналоги існують незалежно один від одного.

Дерев'яна бібліотека в Ханчжоу

Дизайн – бюро Beijing Fenghemuchen SpaceDesign розробило сучасний центр на базі бібліотеки. Багатофункціональний простір з кав'ярнею ,концертним залом та дитячим майданчиком грає роль культурного оазису в мегаполісі (рис. 1.1)

Двосвітлове приміщення висотою 10 метрів розділене на кілька горизонтальних рівнів , що утворюють платформи для різних типів активності . Графічні конструкції з натурального дерева створюють атмосферу «книжкового лісу».

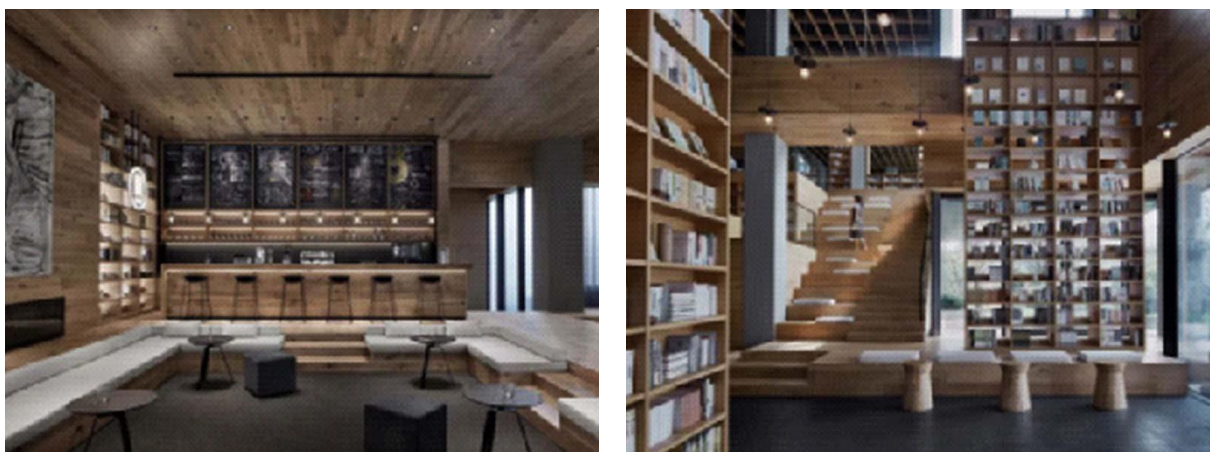

Рис. 1.1. Інтер'єри бібліотеки в Ханчжоу

Бюро реалізувало будівництво бібліотеки Yue в партнерстві з держкомпанією Beijing CapitalLand з Пекіна . В рамках співпраці були досліджені і враховані місцеві особливості культурного життя Ханчжоу з метою надати відвідувачам все необхідне для задоволення їх освітніх , комунікативних , культурних , духовних і світських потреб. Крім читальних залів , книгарні Yuntai і кав'ярні Yue в будівлі облаштовано простір , призначений для отримання вражень за допомогою всіх п'яти почуттів – зору, слуху , смаку , нюху і дотику . Приміщення охоплює різні тематичні зони , в числі яких кімната для переговорів і дитячий і гровий майданчик.

Бібліотека Yue відкриває місцевій громаді широкі можливості культурного досвіду , включаючи читання і обмін книгами, в розпорядженні відвідувачів салон образотворчого мистецтва і літератури , кінопрограми , концерти , можливість проведення міжнародних музичних фестивалів і багато іншого . Для оформлення інтер'єру в основному використовували натуральне дерево , намагаючись звести до

мінімуму застосування інших матеріалів . Лаконічний дизайн акцентує увагу на природному середовищі деревини , ненав'язливо підкреслюючи красу матеріалу.

Oodi Helsinki Central Library / ALA Architects

У центрі Гельсінкі є площа Кансалайсторі навколо якої сконцентровані громадські будівлі , включаючи будівлю парламенту , вокзал , музей сучасного мистецтва "Кіасма", Будинок музики , Будинок друку та інші. При цьому значну її частину раніше займала парковка . Але кілька років тому на її місці вирішено було побудувати будинок Центральної бібліотеки Гельсінкі , і до кінця 2018 року цей план був реалізований.

Його розташування перед фінським парламентом має символізувати стосунки між урядом та громадянами.

Центральна будівля мережі бібліотек займає не дуже зручну витягнуту ділянку. У найближчому майбутньому його перетне тунель , тому вся споруда вирішена як майже 100-метровий міст (рис.1.2.)

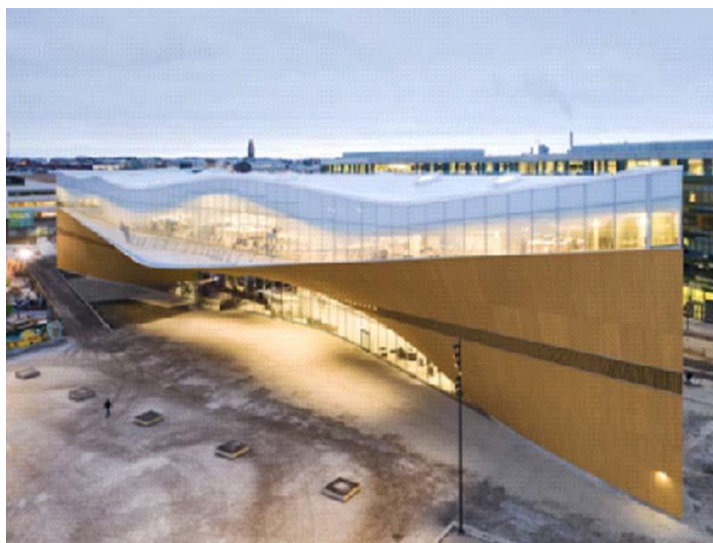

Рис. 1.2. Будівля Oodi Helsinki Central Library

Головна ідея концепції бібліотеки – взаємодія між трьома поверхами будівлі . Перший поверх забезпечує "перетікання" міській площі у внутрішнє приміщення бібліотеки , виходить громадський простір під дахом. Верхній поверх займає власне "Книжковий рай" , а між ними розташований поверх з приміщеннями "небібліотечного" призначення , причому вони розділені на кімнати для гучних і для тихих активностей .

Дизайн розділяє функції бібліотеки на три окремі рівні: активний цокольний поверх, який розширює площу міста у внутрішній простір; “Книжкове небо” на верхньому рівні; і закритий проміжок між приміщеннями, що містять кімнати для розміщення додаткових послуг та приміщень у бібліотеці. Ця просторова концепція була реалізована шляхом побудови бібліотеки як житлового мосту з двома масивними сталевими арками, що простягаються понад 100 метрів, щоб створити повністю закритий, вільний від колон простір громадського входу, скупчення кімнат, згрупованих навколо конструкції, та відкрите планування читальної зали.

В оздобленні інтер'єру домінує дерево –ялина. Більшу частину будівлі займають публічні простори.

Другий поверх присвячений роботі, навчанню, творчості, спілкуванню. Його займають гнучкі багатофункціональні приміщення, різноманітні тихі куточки для відокремленої роботи, а також звукозаписні студії і майстерні з 3D-принтерами та апаратами лазерного різання (рис.1.3.)

Рис. 1.3. Інтер'єри другого поверху Oodi

Нижній рівень стає природним продовженням міського ландшафту і вміщує найактивніші громадські зони, серед яких не тільки кафе, але і кінозал Національного інституту аудіовізуального мистецтва.

Найбільша інновація бібліотеки – кімната – куб зі смарт –стінами, яку можна перетворити на що завгодно за допомогою сенсорних екранів і віртуальної реальності

Художники планують влаштовувати у «Кубі» виставки іммерсійного мистецтва, а медики – проводити заняття у віртуальній операційній .

На третьому поверсі розміщуються полиці зі 100 тисячами книг. Бібліотекарям допомагають роботи , які сканують книжки та транспортують їх до потрібних ящиків „Книжкове небо” на верхньому поверсі – це просторий відкритий пейзаж , увінчаний хвилястою білою стелею , схожою на хмару , пробитою круглими дахами.

Рис. 1.4. “ Книжкове небо”

Подвійна спіраль , що формує собою сходи піднімається від вестибюля на інші поверхи . На ній розташовуються надписи з позначенням різних груп людей. (рис.1.5.)

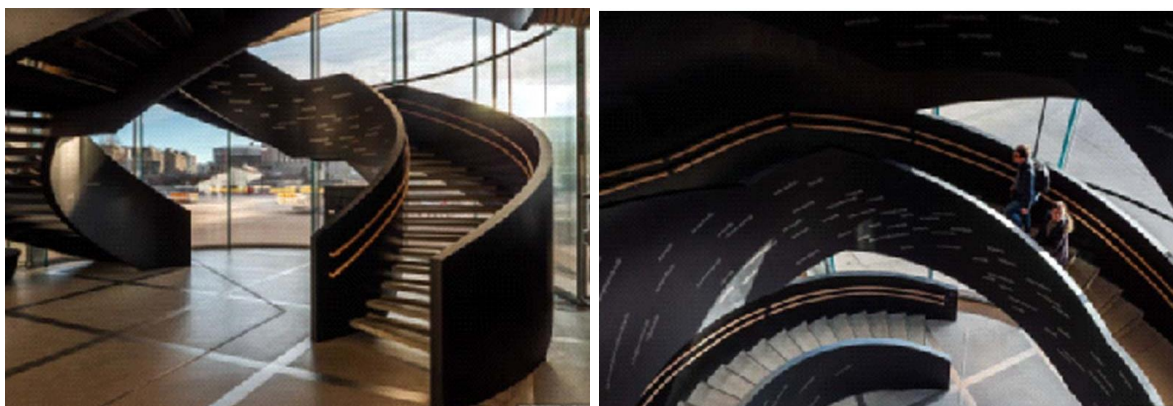

Рис. 1.5. Спіральні сходи

Нова центральна бібліотека Калгарі

Публічна бібліотека Калгарі –одна з найбільш активно використовуваних бібліотечних систем у Північній Америці.

Вигляд будівлі нав'язаний навколишнім гірським ландшафтом. Виступаючий «корпус» нависає над існуючою лінією міського трамвая, для його руху залишений спеціальний тунель, що проходить крізь будівлю.

Рис. 1.6. Будівля бібліотеки Калгарі

В оформленні фасаду використана унікальна геометрія, що представляє чергування панелей з прозорого і тонованого скла. Конструкція дає можливість регулювати рівень природного освітлення інтер'єру в денний час. За прозорим склінням знаходяться жваві багатолюдні зали. За тонованим склом розташовуються тихі, зосереджені на читанні і навчанні аудиторії

Піднесена над землею будівля бібліотеки з відкритим проходом по центру будівлі, створює візуальний і пішохідний зв'язок між районом Іст-Віллідж і історичним центром Калгарі.

У нижньому ярусі будівлі влаштовані напівкруглі ніші, оброблені деревом: вони нагадують про хмари, принесені теплим гірським вітром чинук (природного явища, характерного для провінції Альберта, де розташовується Калгарі).

Крізь застелений купол атриуму проглядається небо. Чітка організація руху по спіралі і проходи по периметру атриуму утворює легку навігацію по всіх поверхах, починаючи від головного входу. (рис.1.7)

Простір бібліотеки організовано по колу і по спіралі. Найбільш активні і завантажені людьми аудиторії розташовуються на нижньому рівні. Далі, з кожним

наступним поверхом щільність відвідувачів зменшується. Вгору, по спіралі йдуть більш тихі зали. На третьому і четвертому поверхах знаходяться приміщення для читання, індивідуальних занять та навчання.

Рис. 1.7. Атріум бібліотеки

Програма бібліотеки, організована за спектром "Від веселого" до "Серйозного", розміщує зону для громадських заходів на нижніх поверхах, поступово переходячи до тихіших навчальних ділянок на верхніх рівнях, коли одна спіраль піднімається вгору. На чотирьох поверхах різноманітні приміщення забезпечують цифрові, аналогові, групові та індивідуальні взаємодії. (рис.1.8.)

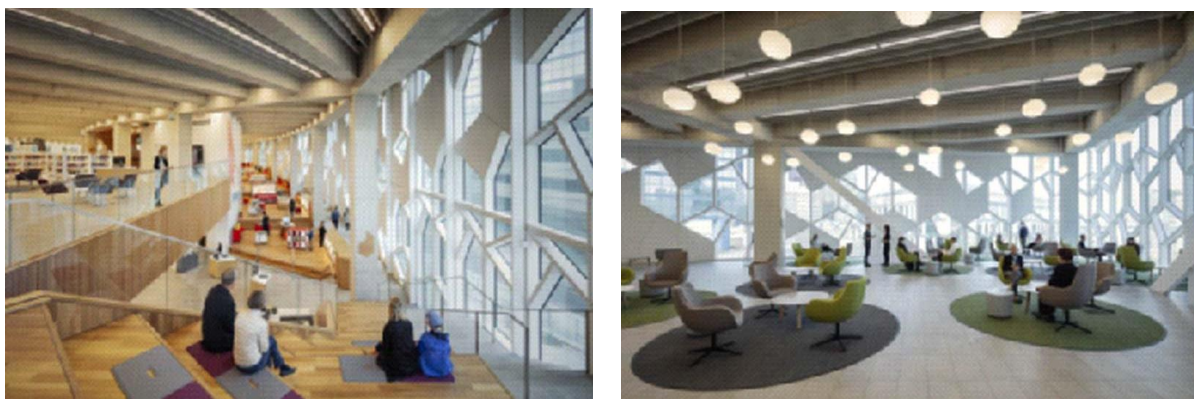

Рис. 1.8. Інтер'єри публічних приміщень бібліотекиКалгарі

Природне світло висвітлює головну читальню крізь дерев'яні планки, створюючи оглядові лінії між атріумом та західним фасадом.

На верхньому рівні бібліотеки знаходиться Велика читальна кімната (рис.1.9.). Читачі потрапляють у перехідний простір із пом'якшеним світлом та акустикою. Внутрішні вертикальні дерев'яні планки вистилають простір, щоб забезпечити як

приватність , так і видимість , окреслюючи внутрішній простір без використання суцільних стін.

Рис. 1.9. Велика читальна кімната

Як і в інших нових великих бібліотеках, тут теж є кафе , громадський простір , комп'ютерні кімнати і майданчики для дітей.

Простір максимально адаптовано для батьків з дітьми: у міру підйому тут зустрічаються різні зони з м'якими килимками, дитячими меблями ,іграшками та книжками, де дитина може відпочити, пограти і почитати (рис.1.10).

Рис. 1.10. Простір для батьків із дітьми

TIANJIN BINHAI LIBRARY

Бібліотека Тяньцзінь Бінхай є частиною генерального плану німецьких архітекторів GMP площею 120000кв.м, який має на меті підкреслити характеристики прилеглих районів. Комплекс призначений як точка з'єднання КБР, Старого міста, мікрорайонів , комерційних районів та урядового кварталу. Сама будівля являє собою чотириповерховий скляний блок , на верхніх поверхах якого знаходяться комп'ютерні класи і лаундж. Центральна частина з «оком» добре проглядається з боку вулиці завдяки фасаду з прозорого скла.(рис.1.11.)

Рис. 1.11. Скляний фасад будівлі

Культурний центр площею 33700м², що має сферичну аудиторію з підсвіткою та каскадні книжкові шафи від підлоги до стелі , функціонує не лише як навчальний центр , але і як соціальний простір та з'єднує парк із культурним кварталом

Бібліотечний зал TianjinBinhaiLibrary нагадує людське око : в центрі височіє сфера-«зіниця», оточена вигнутими книжковими полицями і лавками для сидіння. Атриум бібліотеки навмисно розроблений таким чином , щоб величезна сфера була добре видна крізь засклений фасад будівлі . Всередині сфери знаходяться аудиторії. (рис.1.12)

Терасні книжкові полиці , що перегукуються з формою кулі , створюють інтер'єр , контури якого простягаються і обволікають фасад., вкладаючи «зіницю» в свого роду кокон з книг. Архітектори кажуть, що новаторська конструкція повинна стати метафорою вчення , що розширює горизонти свідомості.

П'ять рівнів будівлі включають велику програму навчальних закладів : в підземних приміщеннях розташоване сховище книг і великий архів. На першому і другому поверсі розмістилися читальні зали для будь-якого віку і зони відпочинку, на верхніх рівнях знаходяться конференц-зали , комп'ютерні класи та офіси. Простора навчальна аудиторія прихована всередині скляної футуристичної сфери.

Рис. 1.12. Сфера-«зіниця», оточена вигнутими книжковими полицями

Хвилеподібні книжкові полиці є основним елементом внутрішнього простору бібліотеки. За допомогою них сформована архітектура будівлі: сходи, місця для сидіння, багаторівневі стелі і навіть жалюзі на фасаді.(рис.1.13.)

Рис. 1.13. Хвилеподібні полиці

Вузкий графік будівництва змусив відмовитись від однієї суттєвої частини концепції: доступу до верхніх книжкових полиць із кімнат, розташованих позаду атриуму. Зараз же верхні тераси насправді не заповнені друкованими виданнями-на поверхнях закріплені спеціальні пластини з зображеннями, лише для демонстрації.

Vennesla Library and Cultural Centre by Helen & Hard Architects

Проект розроблений студією Helen&HardArchitects пов'язує існуючий будинок громади та навчальний центр і є продовженням головної площі міста з прозорим фасадом (рис.1.13.), що дозволяє споруді, поєднаній з меблями та безліччю просторових інтерфейсів, бути видимою зовні та міською лоджією, що забезпечують захищену зону відпочинку на відкритому повітрі. Виразні ребра поєднують структуру, технічну інфраструктуру та функціональність в один архітектурний елемент.

Рис. 1.13. Будівля бібліотеки Венесли

Кожен торцевий фасад сформований відповідно до конкретних вимог об'єкта. Біля головного входу ребро утворює лоджію, яка охоплює ширину всієї площі.

Вся бібліотека складається з 27 ребер з деревини (рис.1.14.), що підкреслюють геометрію даху та формують просторовий вираз інтер'єру, а їх конструкція дозволяє кривим виконувати функцію просторових інтерфейсів з персональними робочими

зонами та вставними елементами освітлення , щоб забезпечити м'яке освітлення інтер'єрів.

Типовий для роботи Helen&Hard проект також зосереджений на зменшенні потреби в енергії за рахунок використання високоякісних енергозберігаючих рішень у всіх нових частинах проекту.

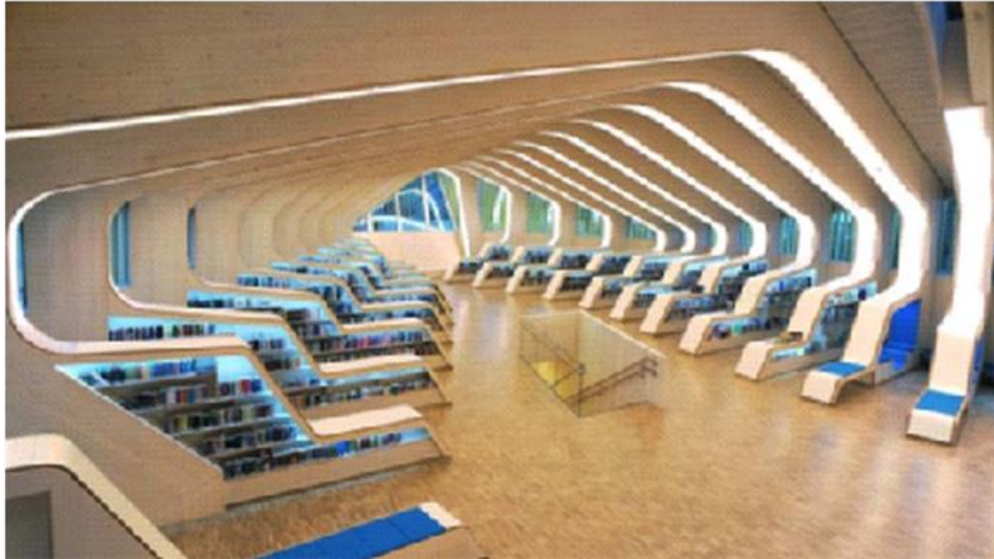

Рис. 1.14. Ребра з деревини

Кожне ребро складається з бруса та колони , проклеєного клеєм , акустичних абсорбентів, які містять повітроводи для кондиціонування повітря , зігнутих скляних панелей та вивісками, а також ніш для читання та полиць.

Ребра змінюються по всьому інтер'єру, щоб формувати різні простори;

Коли колони обертаються навколо підлоги , впадини , обшиті подушками , утворюють захищені робочі місця.

Бібліотека Аалто у Выборзі(1935)

Бібліотека у Выборзі-це один з перших проектів Аалто, що принесли архітектору світову популярність. Історія конкурсу та проектування має пряме відношення до переходу Аалто від періоду класицизму до функціоналізму. Розроблені під час конкурсу на проектування Выборзькій бібліотеки ідеї використовувалися в бюро Аалто протягом усього періоду його роботи.

Місце будівництва бібліотеки змінювалося кілька разів . В результаті бібліотека була побудована в 1935 році і стала ще однією модерністською і прогресивною будівлею Аалто (рис.1.15).

Рис. 1.15. Бібліотека Аалто у м.Выборг

Будівля має дві основні частини: сама бібліотека і приміщення для проведення різних заходів, кімнати для дозвілля. Бібліотека в Выборзі була однією з перших в Фінляндії, де були передбачені можливості для іншої діяльності. При проектуванні бібліотеки особливу увагу було приділено багатофункціональності приміщень, в тому числі за рахунок поділу простору за допомогою штор. У бібліотеці три основних відділи: головний зал, дитячий відділ і відділ періодики. Головний вхід в бібліотеку розташований з північного боку , а вхід в дитячий відділ і відділ періодичних видань-зі східною і південною. Крім чітких ліній, риси функціоналізму можна побачити і в світлому простому фасаді , плоскому даху ,світлових люках і довгих рядах вікон.

Більша частина меблів і світильників бібліотеки були традиційно спроектовані бюро Аалто. В інтер'єрі використано багато оброблених деревом поверхонь, як на стінах, так і на стелі. Предмети меблів також в основному з дерева. Значну роль в інтер'єрі бібліотеки займає текстиль: він використаний в шторах ,обшивці дверей і стін, і навіть як роздільник приміщень.

Освітлення-один з головних аспектів у бібліотеці , в цьому випадку архітектор спроектував стелю з 57 круглими мансардними вікнами діаметром 1,83м. (рис 1.16)

Рис. 1.16. Стеля з мансардними вікнами

Кругла форма була найкращим варіантом для внутрішнього напруження горизонтальних скляних поверхонь, а в холодному кліматі слід уникати постійно наявної небезпеки розтріскування.

При штучному освітленні дотримувалися тих самих принципів що і в природному освітленні. Світло повинно падати на книгу по діагоналі в усіх напрямках , щоб уникнути тіней. Обладнання штучного освітлення розміщували між отворами мансардних вікон.

Мансардні вікна висвітлюють простір, в результаті рівномірне розповсюдження світла дозволяє уникнути незручності для читача, зменшуючи при цьому використання штучного освітлення, яке, в свою чергу, було задумано та розроблено для отримання подібного до того , що досягається за допомогою ефекту природного світла.

Читальний зал розділений на два рівні , обидва повністю оточені книжковими полицями. Нижній рівень ,читання ,спілкування з вищим центральною сходами ,що виходить на стіл абонементів та управління , з якого видно всю нижню кімнату.(рис. 1.17)

Рис. 1.17. Стіл абонементу та управління

Меблі для бібліотеки Аалто також проектував сам. Найвідомішим об'єктом став круглий штабельований табурет Stool 60 з гнутої берези (1933р), який випускається до цих пір маркою Artek в різних версіях .(рис.1.18) . Його головна «фішка»-простота збірки: триніжки кріпляться безпосередньо до сидіння за допомогою дев'яти гвинтів. Цікаво, що світову славу ця модель отримала в своїй чотириногій версії завдяки ІКЕА , яка скопіювала табурет Аалто. Але сам Аалто версію на чотирьох ніжках не любив, вважаючи її більш банальною і менш органічною.

Рис. 1.18. Табурет Stool 60 спроектований Аалто

Сучасна бібліотека Українського католицького університету у Львові

Новітній інформаційно-ресурсний центр та бібліотека, розташована на території студмістечка Українського католицького університету—це перша за часи незалежності будівля, збудована спеціально для бібліотеки (рис.1.19). Проект будівництва розробила німецька компанія Behnisch Architekten. Реалізація проекту тривала два роки. Це була співпраця двох архітектурних бюро і двох архітекторів. Ідея, загальна концепція, дизайн споруди були компанією Behnisch Architekten. Супровід будівлі під час спорудження, дизайнерські рішення всередині і частково ззовні робила львівська компанія AVR.

Центр розташований на території університетського містечка на вулиці Козельницькій біля Стрийського парку. Бібліотека доступна для відвідування всім охочим.

Рис. 1.19. Будівля бібліотеки спроектована компанією Behnisch Architekten

У Центрі розташовані декілька функціональних просторів: наукова бібліотека, навчальні аудиторії, адміністрація, культурний публічний простір.

Функціонально Центр складається з чотирьох зон, які розташовані на п'яти поверхах, загальною площею понад 6 тис. кв.м. Основна—це бібліотека університету, яка практично повністю переїхала в нову будівлю

Друга зона —простір для проведення культурних заходів і наукових конференцій: конференц-зал, хол.

Третя зона-навчальна. Крім аудиторій тут будуть розташовуватися кабінети проректорів УКУ та офіси . Остання зона невелика і розташована на цокольному поверсі - це коворкінг для студентських організацій.

Ще однією складовою Центру є дитяча зона , розташована на першому поверсі в холі. Це досить велика кімната , де є необхідні меблі та книги для дітей.

Тут же є і кафетерій , який обслуговує соціальне підприємство "Горіховий дім". Також на території є невеликий магазинчик , де всі бажаючі можуть придбати сувенірну продукцію університету , а також книги академічного та художнього характеру.

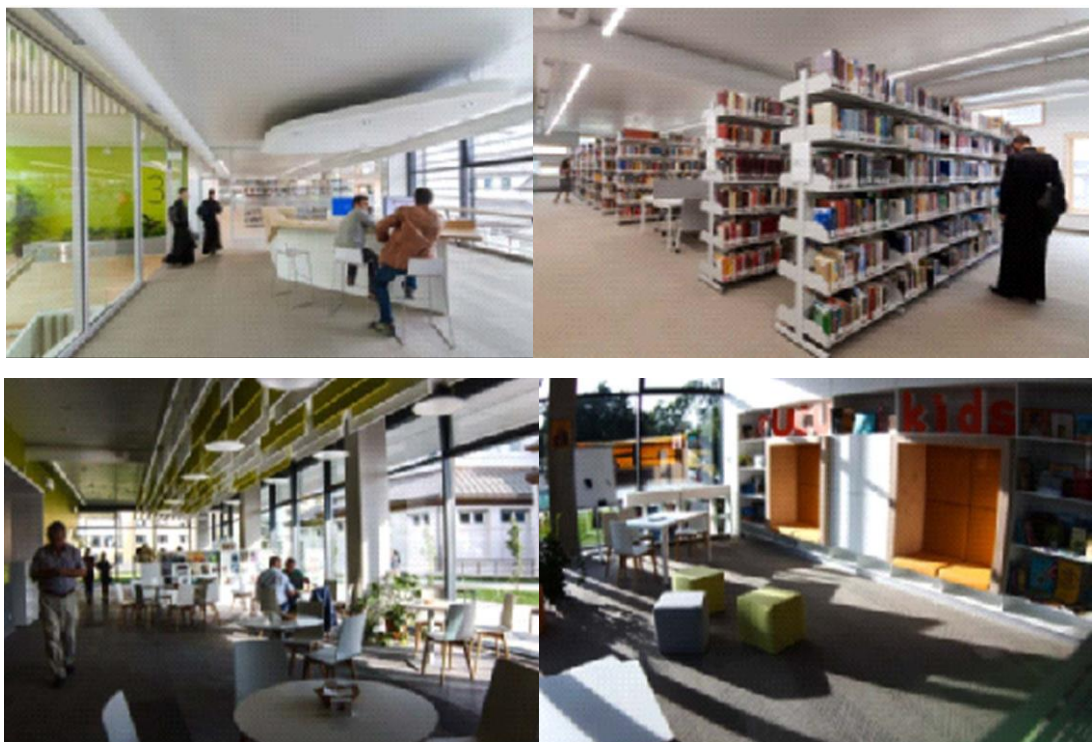

Рис. 1.20. Інтер'єр бібліотеки Українського католицького університету

На другому поверсі бібліотеки є відкрита тераса з панорамою на студмістечко і храм Святої Софії–Премудрості Божої. Всього у будівлі три тераси – дві відкриті і одна напівзакрита.

В бібліотеці є електронна пошукова система. За допомогою терміналів відвідувачі можуть самостійно шукати необхідну книгу. Загалом в бібліотеці налічується близько 146 тисяч книжок. Більшість з них – у вільному доступі. Однак рідкісні книги, які також є в активі Центру, зберігаються у книгосховищі.

Висновки до першого розділу

1. При дослідженні появи та розвитку бібліотек було виявлено актуальність такого типу закладу . Зі зміною епох змінювалися та розвивалися функції бібліотеки. У Стародавньому світі бібліотеками називалися зібрання державних і господарських документів. З розвитком науки , у античні часи бібліотека виконувала роль головної ланки у системі поширення знань .З появою книгодрукування бібліотеки використовувалися не тільки для зберігання, а й для виробництва книг . На території України перша бібліотека була заснована за часів Київської Русі, у ній знаходилися переважно церковні твори , а також література з світової історії, географії, астрономії, філософії, державні акти.

На початку ХХ ст. в Україні існувала бібліотечна мережа з бібліотеками різних типів та видів . За часів підпорядкування радянській владі українські бібліотеки втратили свій національний дух . Сучасні бібліотеки створюються переважно на базі вже існуючих приміщень та систем . За часів незалежності лише одна споруда була побудовано спеціально для бібліотеки , що свідчить про не надто стрімкий розвиток бібліотечної справи в Україні.

2. У ході роботи над проектом було проведено аналіз існуючої типології та класифікації бібліотечних приміщень. Визначено , що бібліотеки класифікують за призначенням , за територіальною належністю , за групами , які залежать від об'ємів фондів або тисяч зберігання. Бібліотечна теорія ще не розробила наукову класифікацію бібліотек.3. При дослідженні закордонних та вітчизняних аналогів з'ясовано тенденції у дизайні інтер'єрів та об'ємно-просторовій організації сучасних бібліотек. До них належать більша відкритість планування, доступність , комфортність, додавання нових функцій та розширення ролі бібліотек як соціально-культурних центрів. У оформленні простору найчастіше використовують натуральні матеріали : дерево та бетон . Поширеним є використання модульних меблів. Також було визначено серйозну проблему розвитку бібліотечної справи в Україні. Бібліотечні споруди та системи потребують модернізації у відповідності з технологічним розвитком та вимогами сучасного суспільства.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРІВ БІБЛІОТЕК

2.1. Функціональне зонування інтер'єрів і необхідні приміщення

Тема організації бібліотечного простору є актуальною оскільки існує необхідність формування комфортного, відкритого простору для користувачів бібліотек.

Зазвичай простір бібліотек чітко розмежовується, в той час як принцип відкритості пропонує розкриття ресурсів всієї бібліотеки, об'єднуючи фонди абонементу, читальної зали з можливістю використання інформаційних технологій.

До основних технологічних процесів, які відбуваються у бібліотеці належать : збирання та зберігання книг , обслуговування відвідувачів, а також виконання службової роботи.

У зв'язку з цим виділяються такі основні функціональні зони:[18, с. 303]

- обслуговування читачів;
- службово-виробнича
- зберігання книг

Приміщення усіх трьох типів присутні в кожній бібліотеці незалежно від розміру, змінюється тільки їх склад і площа.

Такий розподіл виражає прагнення бібліотечних працівників до організації трьох пересічних потоків: читачів, книг, бібліотечного персоналу. Взаємодія цих просторів забезпечує повноцінне функціонування бібліотеки.

Зона обслуговування читачів складається з таких приміщень: вхідна група (вестибюль, гардероб, санвузли); абонемент; кафедра видачі, аванзал , каталоги,

Виставкові зали, читальні зали загальні і спеціалізовані , службово-бібліографічне обслуговування; дирекція; методична група; аудиторія (лекційна, кінолекційна). Із зали абонементу повинен бути прямий доступ до книгосховища. У державних бібліотеках додатково містяться спеціалізовані читацькі відділи та зали, а також буфет.

Зона обслуговування читачів має ділитися доконтрольною та післяконтрольною зоною.

До доконтрольної зони входить вестибюльна група, науково-методичний відділ, лекційні зали, читацькі каталоги, інформаційно-довідкове і бібліографічне обслуговування, дирекція. Післяконтрольна зона складається з решти приміщень.

Службово-виробнича зона містить: книгосховище, відділ зберігання, комплектування та оброблення фондів, а також службовий каталог, міжбібліотечний абонемент, обмінно-резервний фонд приміщення з копіювальною технікою, службовий вхід і кімнату розпаковки, побутові приміщення, адміністративно-господарські приміщення;

Великі універсальні бібліотеки містять загальні і спеціалізовані читальні зали. Для масових бібліотек проектують читальні зали з поділом дітей та дорослих. Центральним місцем у планувальній композиції бібліотеки є головна читальна зала.

Також слід виділити три зони: галаслива - кафедра видачі; напівтиха - довідково-бібліографічний зал, зал періодики; тиха – читальні зали.

У гучній зоні проводиться обслуговування читачів: видача книг навчальної літератури на тривале користування.

У напівтихій залі надається можливість для роботи з довідковими виданнями, бібліографічними покажчиками, каталогами.

Тиха зона повинні мати всі необхідні умови для комфортної та продуктивної роботи читачів.

2.2. Специфіка технології обслуговування закладу, ергономіка

При проектуванні бібліотеки слід враховувати специфіку обслуговування у закладі.

Планування та функціональні зв'язки у бібліотеці визначаються згідно з її особливостями та спеціальними потребами.

Читальна зала повинна бути непрохідною та забезпечуватися достатньою кількістю природнього освітлення. Глибоке проникнення світла у приміщення читальної зали можна досягти підвищенням висоти розташування вікон над

стелажами , а також верхнього освітлення. При такому розташуванні вікон залишається більше місця під стінами для полиць і шаф з довідниками .

На одного користувача читальної зали визначається площа з урахуванням проходів при довгих столах на 4 - 6 місць - 2,5 м, при столах на 2 - 3 місця - 2,5 - 3м², при столах на 1 місце - 4м². Площа місця для індивідуальних занять від 3,5 до 5м².

До обладнання читальних залів належать читальні столи, книжкові шафи , стелажі, виставкові вітрини , інформаційні щити. Розрахунок площі зали необхідно робити з урахуванням 5 - 10 м² додатково для стола чергового працівника, у залах середньої місткості - 2-4 м².

Читальні зали розміщуються перпендикулярно до стіни на якій розташовано віконний проріз. У бібліотеках навчальних закладів відстань між столами має бути розрахована на один-два місця за одностороннього розміщення читачів за столами і наявності проходів в обидвох торцях стола потрібно приймати не менше 0,5 м; між столами на трьох і більше осіб або на двох осіб з проходом лише з торця стола - не менше як 0,7 м. За двостороннього розташування читачів ця відстань має бути не менше ніж 1 і 3 м. Проходи між столами - не менше 0,6 м.

По шляху руху перед читальною залом йдуть виставки, каталоги і аванзали . Кафедра видачі зазвичай розташовується поруч із книгосховищем, обладнаним сходами і ліфтами.

Видача книг як до читальної зали так і з собою відбувається в суміжних приміщеннях, але є роздільною. Приміщення видачі книг повинно бути доступним для усіх відвідувачів . Зазвичай його обладнання складається зі столів з картотеками для замовлення книг, довгих столів для інвентаризації та стелажів для книг.

Приміщення масового обслуговування - аудиторії, лекційні зали , а також допоміжні приміщення проектують поруч з виставковою залом та абонементом. У лекційних залах передбачається естрада і кінолекційна установка.

Габарити приміщень сховищ визначають виходячи з розмірів технологічного обладнання [18]. Проектуючи простір бібліотеки необхідно забезпечити зв'язок

сховища з приміщеннями абонементів та пунктів видачі у читальні зали. У табл. 2.1. подано рекомендовані площі службово-виробничих приміщень бібліотек.

Сховище повинно бути ізольованим від доступу читачів та відвідувачів, також варто уникати потрапляння прямих сонячних променів. Рівномірне природне освітлення по вертикалі можуть забезпечити вікна в усю висоту сховища.

Норми приміщень сховищ бібліотек зазначені у табл. 2.2.

Бувають сховища ярусного і магазинного типу.[18] Для фондів більше ніж 30-40 тис томів зазвичай використовують сховища ярусного типу з висотою ярусу, що відповідає висоті стелажу і половині висоті основних читацьких приміщень. У сховищах магазинного типу рівень кожного парного або непарного ярусу збігається з рівнем підлоги основних приміщень для читачів. Такі сховища використовують для великих фондів без обмеження ширини ярусу при умовах штучного освітлення. Сховище може перевищувати основний об'єм споруди на кілька ярусів. Для транспортування та доступу до книжок і документів використовуються сходи і ліфти.

Перевагами сховищ без природнього освітлення є герметичність приміщення, незалежність та постійність гігієнічного режиму.[18] При центральному розміщенні фонду у єдиному компактному сховищі зберігається можливість роздільного обслуговування читацьких груп. Перевагою є також короткий шлях подачі книжок до пунктів видачі. Окрім того, за таких умов фонди мають захист від пожеж навіть поза стінами споруди, що підвищує гарантію збереженості фондів. Бібліотеки з такими сховищами характеризуються архітектурною виразністю споруди та зберігають можливість подальшого розвитку загалом.

Сховища малої місткості зазвичай розташовують у приміщеннях звичайного типу, на одній висоті з абонементом, читальною залою та підсобними приміщеннями.

До складу бібліотечних приміщень належать службово-виробничі приміщення.

До вимірних параметрів середовища відносяться ширина проходів між стелажми, висота книжкових полиць, розміри столів, крісел, рівні розміщення

корисної інформації (рис.2.1). Ці параметри впливають на формування комфортної діяльності та раціональності використання простору [19].

При розстановці меблів у приміщеннях для активної діяльності доцільно буде розробити більш простору розстановку і більш компактну для тихої роботи.

Меблеву розстановку слід проектувати з урахуванням відповідності нормам з метою уникнення створення перешкод в зонах з високою прохідністю. Необхідно стежити за збереженням ширини шляхів і проходів.

Таблиця 2.1

Площі службово-виробничих приміщень бібліотек (розраховані на одного співробітника)

Назва приміщення	Площа, м.кв.
Відділ комплектування	4,5 - 6
Експедиція	6, не менше 12
Відділ оброблення	8
Бюро машинопису	4 – 4,5
Науково-бібліографічний відділ:	
- кабінет співробітників	6-8
- довідкова бібліотека	8-10

Таблиця 2.2

Норми приміщень сховищ бібліотек третьої та четвертої груп

Приміщення	Одиниця вимірювання	Площа приміщення , м. кв.		
		Кількість томів		
		До 20000	800-2000	До 800
Книгосховище	12-16 річних газетних комплектів			
Фонд для дорослих	500 книжок	25	24-25	18-24
Фонд дитячої книги	500 книжок	9	9	-
Фонд пересувної бібліотеки	250-300 книжок	11	-	-

Норма проходу між стелажми у приміщенні архіву становить 0,75 м , відповідно між торцями стелажів – 1, 2 м , між стіною та паралельним до стіни стелажем – 0,75 м , між стіною і торцем стелажа – 0,45 м., а у самій бібліотеці ці показники становлять відповідно 0,8 – 0,85 м , 1,2 м, 0, 75 м та 0,5 – 0,6 м [18].

У табл. 2.3. пропонуються габарити стелажів для зберігання документів , книг , довідкової літератури , газет та журналів

Таблиця 2.3

**Габарити стелажів для зберігання документів , книг ,
довідкової літератури , газет та журналів**

Стелажі	Ширина стелажів, (довжина 1 м , висота 2,2 м.)	Кількість полиць за висотою
Для архівної документації:		
- односторонні	0,375	5 - 9
- двосторонні	0,7	5 - 9
Книжкові:		
- односторонні	0,2 - 0,45	6 -7
- двосторонні	0,4 - 0,9	6 -7
Для газет і карт:		
- односторонні	0,45 – 0,9	10
- двосторонні	0,9 – 1,8	10

Проектуючи меблі важливо враховувати фізичні параметри цільової аудиторії - розміщувати максимум важливої інформації на рівні очей [19].

Полиця довжиною у один метр може містити близько 20-40 книг. В залежності від наповнення глибина і висота полиць можуть варіюватися , товщина повинна бути не менше ніж 25 мм.

Оптимальна висота для стелажа становить 150 см.

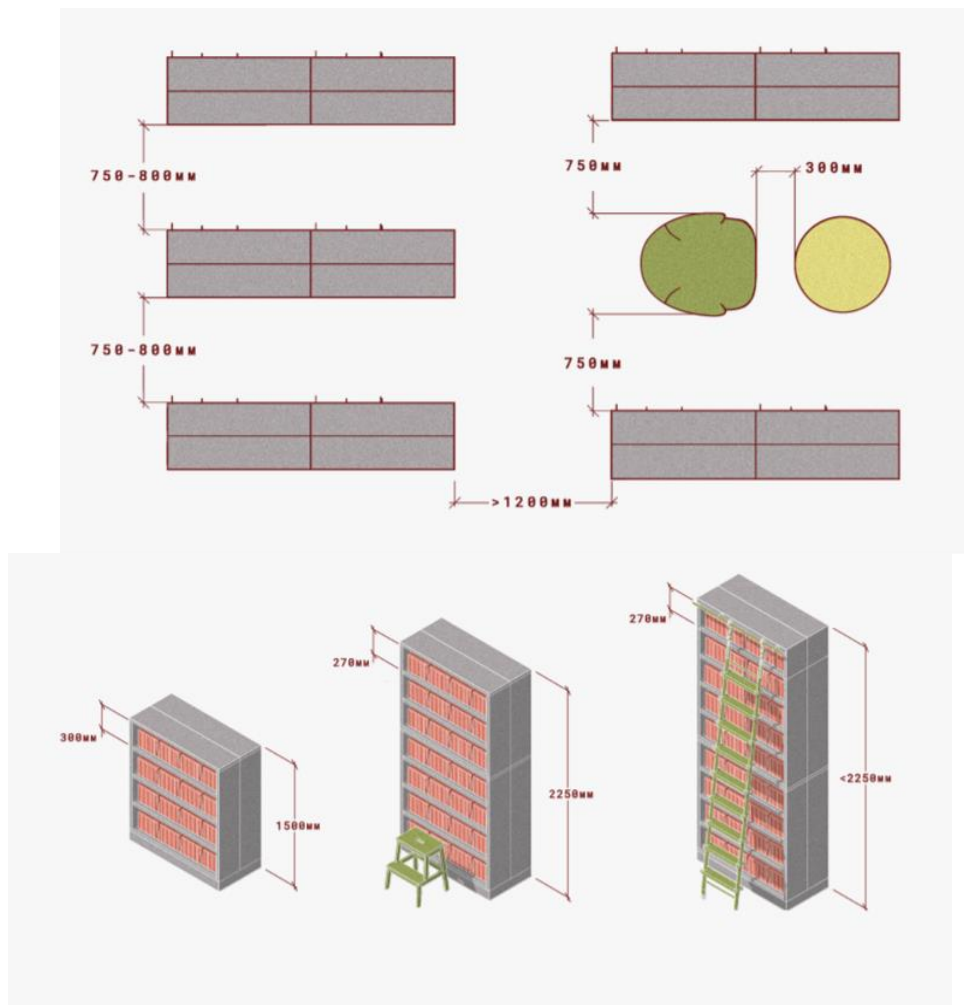

Рис. 2.1. Вимірні параметри розстановки стелажів

2.3. Нормативно-правова база проектування інтер'єрів бібліотечних закладів

Проектування інтер'єрів бібліотечних закладів виконується відповідно до норм і правил проектування громадських споруд. Окрім того, бібліотеки мають свої специфічні особливості, що зумовлюється функціональним призначенням об'єкту та поставленими завданнями.

Об'єкт проектування характеризується багатофункціональністю зонування, тому при розробці були використані державні будівельні норми, які безпосередньо відносяться до запропонованих типів приміщень.

Багатофункціональний простір бібліотеки складається з приміщень культурно-видовищних заходів, власне бібліотеки та дозвіллевого простору, приміщення громадського харчування – кав'ярні, що завжди передбачається у закладах з

обслуговуванням населення з тривалим знаходженням відвідувачів, а також підприємства торгівлі- книжкової крамниці.

ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво. За цими нормами встановлюється склад та зміст проектної документації капітального ремонту або переоснащення частин споруд будь-якого призначення.

ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди. Поширюється на проектування нових і реконструкцію існуючих будинків, споруд та комплексів громадського призначення, а також вбудовано-прибудованих приміщень громадського призначення.

Будівля, що проектується поєднує у собі типологічні ознаки закладів бібліотеки та дозвілля, які опираються на ДБН В.2.2-16-2019 Культурно-видовищні та дозвіллі заклади. Також у бібліотечному просторі має місце кафе з самообслуговуванням, що проектується на основі ДБН В.2.2-25-2009 Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства). У ДБН В.2.2-28:2010 «Будинки і споруди. Будинки адміністративного та побутового призначення» зазначені вимоги щодо проектування приміщень інформаційно-технічного призначення, зазначено склад та площу приміщень технічної бібліотеки.

Розробляючи бібліотечний простір обов'язково слід враховувати її доступність для усіх категорій відвідувачів. У ДБН В.2.2-40-2018 Інклюзивність будинків і споруд зазначені необхідні технічні характеристики для формування безбар'єрного середовища.

Проектування проводилося згідно з чинним законодавством України на основі багаторазових загальних правил та характеристик ДСТУ.

ДСТУ - Державні стандарти України.

ДСТУ-Н Б В.1.1-35:2013 Настанова з проведення розрахунку шуму в приміщеннях і на територіях.

ДСТУ-Н Б В.2.6-146:2010 Настанова щодо проектування та улаштування вікон та дверей.

ДСТУ 7246:2011 Дизайн і ергономіка. Сигналізатори звукових немовних повідомлень. Загальні вимоги ергономіки

При проектуванні обов'язково варто дотримуватися правил пожежної безпеки. Для цього необхідно бути обізнаним щодо вимог по вогнестійкості будівельних конструкцій, що містяться у відповідних нормативних документах .

Основним нормативним документом з пожежної безпеки є ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги», він встановлює пожежно-технічну класифікацію будівельних матеріалів, конструкцій, протипожежних перешкод, сходів та сходових кліток, будинків і споруд, приміщень, а також визначає загальні вимоги щодо безпеки людей у разі виникнення пожежі, пожежної безпеки конструктивних та об'ємно-планувальних рішень , обладнання будівель, приміщень інженерно-технічними засобами захисту від пожежі.

Вимоги до вогнестійкості будівельних конструкцій викладені у державних будівельних нормах (ДБН) для споруд з різним функціональним призначенням.

До таких документів належать:

- ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги»
- ДБН В.1.2-7-2008 «Основні вимоги до будівель і споруд. Пожежна безпека»

Благоустрій прилеглої території бібліотек повинен розроблятися спираючись на ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» який поширюється на планування та забудову території населених пунктів та є обов'язковим для підприємств і установ .

Висновки до другого розділу

1. У ході досліджень було виділено основні функціональні зони, які формуються з урахуванням основних технологічних процесів, що відбуваються у бібліотеці. Бібліотека виконує свої функції в умовах організації трьох пересічних потоків: читачів, книг, бібліотечного персоналу.

2. З'ясовано, що розробку планування бібліотеки слід розробляти на основі специфіки обслуговування у закладі та ергономічних норм. Також варто враховувати особливості та спеціальні потреби бібліотеки.

Виявлено, які параметри відносяться до вимірних і те, який вони мають вплив та значення для формування комфортних умов праці

3. Визначено, що при проектуванні сучасних бібліотечних закладів, які характеризуються наявністю приміщень з різним функціональним призначенням, слід керуватися відповідними державними будівельними нормами і правилами проектування громадських споруд.

РОЗДІЛ 3. ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ ПУБЛІЧНОГО ПРОСТОРУ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВОЇ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ В.Г.ЗАБОЛОТНОГО

3.1. Загальні положення

Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного є спеціалізованою установою з будівництва та архітектури , була створена у 1944 р. як Наукова бібліотека при Президії Української філії Академії архітектури СРСР .

Одним із засновників бібліотеки є перший президент Академії архітектури УРСР Володимир Гнатович Заболотний.

Назва і статус бібліотеки змінювалися декілька разів оскільки змінювався статус організацій у підпорядкуванні яких знаходилася бібліотека. Протягом 1944-1956 рр. бібліотека мала статус наукової бібліотеки Академії архітектури УРСР. У 1956-1963 рр. назва змінилася на Науково-технічна бібліотека Академії будівництва і архітектури УРСР, у 1963-1989 рр. – Науково-технічна бібліотека НДІБВ Держбуду УРСР, 1989-1993 рр. – Республіканська галузева науково-технічна бібліотека з будівництва і архітектури Держбуду УРСР ,1993-1998 рр. – Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека Держбуду УРСР;[22]

У жовтні 1998 г. Бібліотеці було присвоєно ім'я В.Г. Заболотного .

Так само змінювалося у місце розташування бібліотеки .

На протязі 1944-1985 рр. бібліотека розмішувалася у Митрополичому будинку Софійського заповідника , у 1985 – 2013 р. притулком для бібліотеки став Гостинний двір.

Починаючи з жовтня 2013 р., бібліотека орендує приміщення у реконструйованій будівлі колишньої їдальні видавництва "Преса України" на Шулявці за адресою проспект Перемоги, 50.

Тривалий період бібліотека пройшла разом з Українським державним науково-дослідним та проектним інститутом "УкрНДІпроектреставрація".

На даний час бібліотека знаходиться у підпорядкуванні Міністерства регіонального розвитку та будівництва України. Основу її книжкових фондів

становлять резервні фонди бібліотек Спілки архітекторів України та Київського державного університету , Публічної бібліотеки АН України, Центральної науково-технічної бібліотеки з будівництва та архітектури у Москві, декількох інших великих бібліотек.

У бібліотеці знаходяться численна кількість матеріалів з архітектури відомих архітекторів як: В. І. Заболотний, Й. Ю. Каракіс, А. В. Добровольський, П. Ф. Альошин, Мілецький А. М. та ін.[23]

Бібліотека надає послуги бібліотечного, довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування користувачів науковою, науково-технічною літературою та виданнями за темою будівництва, архітектури, житлово-комунального господарства та суміжних галузей . Виступає як всеукраїнський науково-дослідний, методичний та організаційний центр для мережі бібліотек будівельної галузі та житлово-комунальної сфери.

Бібліотека здійснює науково-видавничу діяльність, у т. ч. видає тематичні галузеві та персональні бібліографічні покажчики .

У 2017 р. відбулися зміни у структурі ДНАББ ім. В. Г. Заболотного та створення нового структурного підрозділу – відділу соціокультурної діяльності. З того часу організація традиційних культурно-просвітницьких заходів відбувається за проектною технологією.

Директор бібліотеки з 1991 р. - Г. Войцехівська (удостоєна звання заслуженого працівника культури України (2012), відзнак Президента України – ювілейних медалей «20 років незалежності України» (2011) та «25 років незалежності України»(2016), Почесної відзнаки УБА у номінації «За відданість бібліотечній справі» (2015), є лауреатом премії ім. академіка М. С. Буднікова Академії будівництва України (1997) та премії ім. Іпполита Моргілевського Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (2003), нагороджена Почесними грамотами – Держбуду України (2004), Київського міського голови (2003, 2004,) Кабінету Міністрів України (2005), Подякою Прем'єр-міністра України (2011) [24]

Ділянка під будівництво бібліотеки розташована у м. Київ за адресою проспект Перемоги 50

Споруда віддалена від червоної лінії , розташована поруч зі станцією метро Шулявська (рис.3.1)

Ділянка має прямокутну форму. Територія перед бібліотекою використовується як стихійна парковка, характеризується дефіцитом озеленення .

Рис. 3.1. Ситуаційний план території

Техніко-економічні показники будівлі

Площа забудови: бл.1500 м²

Будівельний об'єм першого поверху: 2 196 , 21 м³

Загальна площа: 3 048,3 м²

Площа першого поверху: 732,07 м²

Корисна площа (першого поверху) : 622,56 м²

Розрахункова площа (першого поверху): 583,2 м²

Поверховість будівлі – три поверхи з четвертим технічним поверхом і підвальним приміщенням.

Інженерно-технічне обладнання будівлі

Джерело водопостачання – від існуючої мережі.

Джерело енергопостачання – від існуючої мережі.

Газопостачання відсутнє.

Будівля підключена до центральної системи каналізації, а також до центральної системи опалення. Вивід каналізації розташований у санвузлах. Слабострумні системи: пожежна, інтернет, телефонія, відеоспостереження.

При реконструкції будівлі було передбачено необхідні технічні системи, у т. ч. системи клімат-контролю, кондиціонування та вентиляції, що забезпечують температурно - вологісний режим (постійна температура 18°C, вологість 45–55%) у спеціально сконструйованих книгосховищах.

Електрична безпека. Присутні: стабілізатори напруги, заземлення, блискавкозахист, диференційний захист.

Проектування багатофункціональної споруди громадського призначення виконувалося з використанням відповідних державних будівельних норм та стандартів:

ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво

ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»

ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди

ДБН В.2.2-40-2018 Інклюзивність будинків і споруд

ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги»

ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту

За своєю основною функцією бібліотека в першу чергу є закладом , що забезпечує доступ до отримання знань , а тому може вважатися освітньою установою:

ДБН В.2.2-3:2018 Будинки і споруди. Заклади освіти

Оскільки приміщення бібліотеки використовується для проведення культурно-видовищних заходів було використано положення :

ДБН В.2.2-16-2019 Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади

У приміщенні бібліотеки розташовується книжкова крамниця , при її проектуванні було використано:

- ДБН В.2.2-23:2009 Підприємства торгівлі.

•ДБН В.2.2-25-2009 Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)

У закладі є кафетерій самообслуговування , у меню превалюючими є кондитерські вироби. При проектуванні кафе враховано норми таких держстандартів: • ДСТУ 3862-99 Ресторанне господарство. Терміни та визначення

• ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація
Дбн

• ДБН В.2.5-28: 2006. Державні будівельні норми. Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення

3.2. Архітектурно-конструктивне рішення.

Короткий опис конструкцій : фундаментів, стін, перегородок, сходів, перекриття та інших елементів будівлі.

Основні конструкції та матеріали будівлі:

- зовнішні стіни – цегла;
- перегородки – гіпсокартон;
- покрівля – плоска стеля.

Тип фундаменту – стрічковий.

Для гідроізоляції використано рулонний покрівельний матеріал – рубероїд. Перший поверх будівлі має такі загальні розміри конструкції: зовнішні стіни – 380 мм, несучі стіни – 250 мм, перегородки – 120 мм. Планувальне рішення змішаного типу.

Фасадне рішення – триярусна будівля, де кожний наступний ярус зменшується до даху.

У результаті реконструкції було добудовано підвал під читальною залою де розміщується частина книгосховища, читальна зала, четвертий поверх , а також розміщено частину структурних підрозділів бібліотеки. У добудованому приміщенні для діяльності бібліотеки передбачено 4 книгосховища, актову залу, об'єднану з виставковою, бібліотечну кав'ярню, ігрову кімнату для дітей. На

першому поверсі будівлі окрім звичайних приміщень розташовано два тамбури , а також службовий вестибюль.

Також наявні двомаршеві та одномаршеві сходи.

Будівля має плаский дах прямокутної форми.

3.3. Благоустрій прибудинкової території

У ході роботи над дипломним проектом було проведено аналіз вихідних умов існуючої території та вхідної групи з метою визначення недоліків та векторів розбудови.

Однією з проблем є відсутність навігації , яка б мала спрямовувати людей до бібліотеки та допомагати орієнтуватися у її просторі . Незважаючи на близьке розташування до центра міста , станції метро Шулявська та архітектурного університету, споруда є дещо заглибленою в глибину забудови . В зв'язку з чим пропонується розробка системи унікальних інформаційних знаків які будуть координувати рух відвідувачів .

Іншою проблемою є відсутність взагалі будь-якого благоустрою. Тому враховуючи побажання працівників бібліотеки, на території де розташована будівля, рекомендується улаштувати організовані велосипедні та невеликі автомобільні парковки для відвідувачів , а також зону відпочинку з достатньою кількістю озеленення , комфортних місць для сидіння та різноманітних активностей які будуть сприяти залученню додаткової уваги до території.

Основним принципом за яким відбувається планування благоустрою території є формування безбар'єрного середовища .

Паркувальні місця слід відділяти машини із потоками людей , направлених від вхідної групи . Таке розмежування сприяє формуванню безпечного та комфортного простору. Це можна реалізувати за рахунок нерівномірного рельєфу території , на якій розміщується споруда .

При розробці обладнання благоустрою слід використовувати натуральні екологічні матеріали , особливо актуальним та завжди доречним буде використання дерева.

Також бібліотека має задній двір , який наразі використовується виключно для технічних потреб. Пропонується ідея його реновації , яка передбачає створення простору з достатньою кількістю озеленення , місцями для відпочинку . читання або спілкування . Пропонується використовувати легкі меблі , які дозволять легко переобладнати простір в залежності від потреб , наприклад, для перегляду кіно на свіжому повітрі.

3.4. Об'ємно-планувальне рішення будівлі

Світла простора будівля , прямокутна у плані, площею 3048,3 м² має три поверхи з четвертим технічним поверхом і підвальним приміщенням

Внутрішній простір будівлі створює умови для виконання соціокультурної функції. Для цього передбачено актову залу, дві читальні зали, абонемент, вестибюль, ігрову кімнату для дітей та читацьку кав'ярню.

Під час розробки проекту реконструкціїбіло враховано обслуговування осіб з обмеженими фізичними можливостями, для чого облаштовано пандус, зручні підходи до читацького місця та спеціальний санвузол.

Тип споруди – каркасна . Матеріал стін – цегла. Планування змішаного типу.

Обслуговування користувачів відбувається в трьох читальних залах. Структура бібліотеки складається з 11 підрозділів: комплектування фондів , обробки документів та організації каталогів , зберігання фондів , зала рідкісної книги та краєзнавства , для бібліографічної та довідково-інформаційної роботи, обслуговування , науково-методичний , соціокультурної діяльності , а також відділ бібліотечних комп'ютерних технологій , господарський та філія, що обслуговує апарат Мінрегіону України.

Рішення відносно перепланування першого поверху публічного простору бібліотеки розроблялися з метою найбільш раціонального використання корисної площі та формування простору , де користувачі могли б задовольнити свої потреби в спілкуванні, розвитку та комфортних умовах для роботи. Також одним із завдань завданням було створення умов для формування бібліотечної спільноти .

Було прийнято рішення створити більш відкрите планування шляхом демонтажу не несучих перегородок та деяких з них на скляні, які б виконували функцію поділу на зони та не були при цьому візуальною перешкодою, а також вирішували питання шумового бар'єру.

За рахунок таких засобів було створено нове планування та виділено такі зони:

Приміщення вхідної групи:

- рецепція
- зона очікування
- книжковий магазин
- гардероб

Приміщення обслуговування читачів:

- абонемент
- виставкова зона
- активна зона
- тиха зона
- кафетерій
- дитяча ігрова кімната

У активній зоні з високим рівнем стелі та панорамними вікнами було прийнято рішення додати перекриття другого рівня та сходи з місцями для сидіння, що формують собою амфітеатр та створюють умови для перегляду фільмів та лекційних зустрічей.

Також на першому поверсі розташовується ігрова дитяча зона, площу якої було збільшено за рахунок демонтажу перегородки.

Одним із завдань проектування було формування безбар'єрного середовища з урахуванням інклюзивності. Тому підлога не має перепадів, відсутні пороги, а дверні прорізи мають достатню ширину для проїзду інвалідного візка.

3.5. Концепція дизайну інтер'єру закладу, колір і використані матеріали

Концепція дизайну інтер'єру бібліотеки ім. В.Г.Заболотного полягає у проектуванні сучасного багатофункціонального простору, який поєднує у собі освітню та комунікативну функцію.

Одним із завдань бібліотеки є збільшення кількості відвідувачів за рахунок створення нового функціонального зонування всередині бібліотеки та благоустрою території споруди .

Всі типи зон можна умовно розбити на наступні блоки:

1. Вхідна група
2. Приміщення для активностей
3. Ігрова кімната
4. Робоча зона
5. Читальня
6. Розважальні зони
7. Технічні приміщення
8. Зона зберігання

При створенні схеми функціонального зонування було застосовано наступні принципи:

- вхідна зона повинна забезпечувати комфортне потрапляння відвідувачів до зон де обслуговуються, так і забезпечувати персоналу доступ до технічних приміщень та зон зберігання.

- ігрову зону слід розташовувати віддалено від тихих зон, таких як читальня зала.

- кафе та книгарню краще розміщувати поруч із вхідною зоною.

Вхідна група надає послуги інформаційного обслуговування, реєстрації та обслуговування читачів , складається із вестибюля з рецепцією, що розташовується прямо навпроти входу та гардеробу. Вхідна зона повинна бути доступною для маломобільних груп населення і відділена тамбуром.

Зона очікування і спілкування повинна бути зручною і комфортною для спілкування. Потрібно передбачити зручні мобільні посадочні місця і столики.

У бібліотеці є точка буккросингу, що слугує для створення зв'язку з бібліотекою .

Виставкова зона призначена для проведення виставок, трансляції мультимедіа, передбачає максимальне оснащення різним мультимедійним та виставковим обладнанням. Займає місце у віддаленій залі навпроти кімнати активного відпочинку і залом абонементу. Також в цьому приміщенні розміщені зони для індивідуального читання.

Перший рівень активної зони передбачає різні варіанти його використання , в залежності від виду занять , тому модульні меблі є найбільш доцільним варіантом , який дозволяє трансформувати простір швидко та легко. Приміщення використовується для загального користування , створює умови для взаємозв'язку.

Простір має бути оснащеним місцем для підготовлених виступів і кінопоказів. Тут же повинні розміщуватися місця для глядачів, в тому числі мобільні або трансформовані.

Сходи, що запроектовані для підйому на другий поверх мають місця для сидіння, тому можуть використовуватися у якості амфітеатру , наприклад, для лекцій, кінопоказів, презентацій, та інших активних заходів. Другий поверх обладнаний книжковими полицями та місцями для роботи за ноутбуками і виступає у якості робочої зони .

Питання шумоізоляції є особливо важливим у бібліотечних приміщеннях , для створення комфортного зонування багатофункціонального простору з правильним розподілом звуку використовуються звукопоглинаючі та звукоізоляційні панелі «KNAUF».

Приміщення дитячої кімнати ізольоване від читальних залів з метою створення комфортних звукових умов. Кімната облаштована з урахуванням вікових категорій дітей від 2 до 10 років . У просторі виражено архітектурне спрямування бібліотеки , що створює умови для пізнання дітьми світу архітектури у ігровій формі . Дитяча ігрова зона обладнана безпечними м'якими мобільними меблями, які надають можливість дітям зонувати простір для занять творчістю,

ігор, навчання і спілкування. Ігрова зона оснащена столами і посадочними місцями як для роботи, так і для настільних ігор.

Будівельні норми вимагають наявність закладів харчування для приміщень тривалого перебування – бібліотека має власний кафетерій з самообслуговуванням, який передбачає затишне місце для спілкування, читання та відпочинку.

Заклад харчування повинен розташовуватися в відкритому місці бібліотеки і бути конструктивно відокремленим від інших зон. У зоні повинні бути зручні мобільні посадочні місця і столики для очікування і комфортного перебування.

Зона індивідуальної роботи забезпечує можливість комфортної зосередженої відокремленої роботи в безпосередній близькості від відкритого фонду.

Зона групової роботи передбачає спільну роботу певної групи людей. У цій зоні особливо важливо враховувати питання звукоізоляції, приміщення повинно бути відокремленим від інших зон бібліотеки. У зоні передбачено використання обладнання для перегляду графічних, відео- та текстових матеріалів.

Робоча зона розміщується на другому рівні в активній залі бібліотеки. Оснащена достатньою кількістю електричних розеток, стійким і швидким інтернет-з'єднанням, зручними меблями і індивідуальним освітленням робочих місць.

Зала абонементу забезпечує обслуговування читачів. Також у приміщенні передбачена зона сервісних послуг і поліграфії, що представлена у вигляді точки самообслуговування з можливістю друку.

У зоні відкритого зберігання передбачено розміщення різноманітних мобільних і стаціонарних, в тому числі пристінних, стелажів, шаф і полиць для книг.

Зона службових приміщень призначена для персоналу бібліотеки. Включає приміщення відпочинку, роботи, кабінет керівника.

Простір бібліотеки не повинен бути перевантаженим, тому використані елементи дизайну мають прості форми та неяскраві кольори, що поєднуються з натуральними матеріалами. Основним тлом для формування дизайну середовища виступають просторові елементи – стіни, стеля, підлога.

Для оформлення простору бібліотечного приміщення використано елементи українського архітектурного модерну. Причиною вибору такого напрямку є бажання певним чином пов'язати інтер'єр з архітектурною тематикою, а також висвітлити тему самобутньої української архітектури. Окрім того, український стиль сприяє створенню затишного простору, у якому буде комфортно проводити час за читанням книг.

Для інтер'єру в українському стилі характерним є поєднання білого фону стін та великої кількості дерева. Пропонується використовувати легкі меблі з фанери та переважно модульного типу з метою формування багатофункціонального простору з можливістю швидкої трансформації в залежності від потреб (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Мудборд дизайн вирішення бібліотеки

Таким чином усі функції в приміщенні бібліотеки логічно поєднуються між собою та створюються комфортні умови праці за рахунок раціонального та ергономічного розташування меблів та дизайнерського оформлення.

3.6. Авторські розробки та обґрунтування фірмового стилю

Перший поверх бібліотеки розробляється як окремий проєкт, тому має власний логотип та айдентику .

У загальній стилістиці виражається прагнення до конструктивізму, характерним елементами логотипу (рис.3.3) є чіткість ліній та кольорів, зрозумілість написів, графічність , що є певним посиланням на архітектурну спрямованість бібліотеки, яка виражається також в дизайн-концепції інтер'єру

Рис. 3.3. Розробка логотипу для бібліотеки

Основні кольори: білий та чорний та похідні від них кольори Чорний є кольором професійності та надійності , білий - символізує чистоту.

Поєднання цих кольорів викликає почуття балансу, чорно-білий логотип, є простим та максимально зрозумілим.

Сірий - благородний та стриманий колір .

Варіативно: Відтінки синього

Синій колір тиші, спокою, комфорту. Блакитний передає почуття впевненості, сили, надійності і спокою. Більш темний синій відображає успіх, а більш світлі відтінки відображають дружелюбність.

Холодні та стримані кольори відтіняються пом'якшуючими бежевими відтінками.

Остаточним варіантом назви для публічного простору бібліотеки було визначено `OBRIY` (як символ) нових горизонтів , що відкривають знання + панорамне вікно у бібліотеці + слово українського походження .

Відповідно до типу закладу обрано такі носії фірмового стилю:

- Бедж для працівників бібліотеки
- Електронний квиток читача
- Бланк
- Візитівка
- Сумка-шоппер
- Чашка для кафетерію
- Канцелярське приладдя
- Значок

Для публічного простору бібліотеки з використанням фірмових ознак обираються стандартні документи, такі як: фірмовий бланк , візитівка , а також конверт.

Окрім цього , для читачів розробляється іменна картка зі штрих-кодом , а для працівників – іменні беджі. По стилістиці вони перекликаються один з одним , створюючи умовний зв'язок між відвідувачем та обслуговуючим персоналом .

Окремо (у контексті пакету фірмових носіїв) розробляється також сувенірна продукція , до якої належать : значки – піни з логотипом та фірмовими елементами , а також сумка – шоппер.

До публічного простору бібліотеки також належить кафетерій , для якого розробляється фірмова чашка з логотипом .

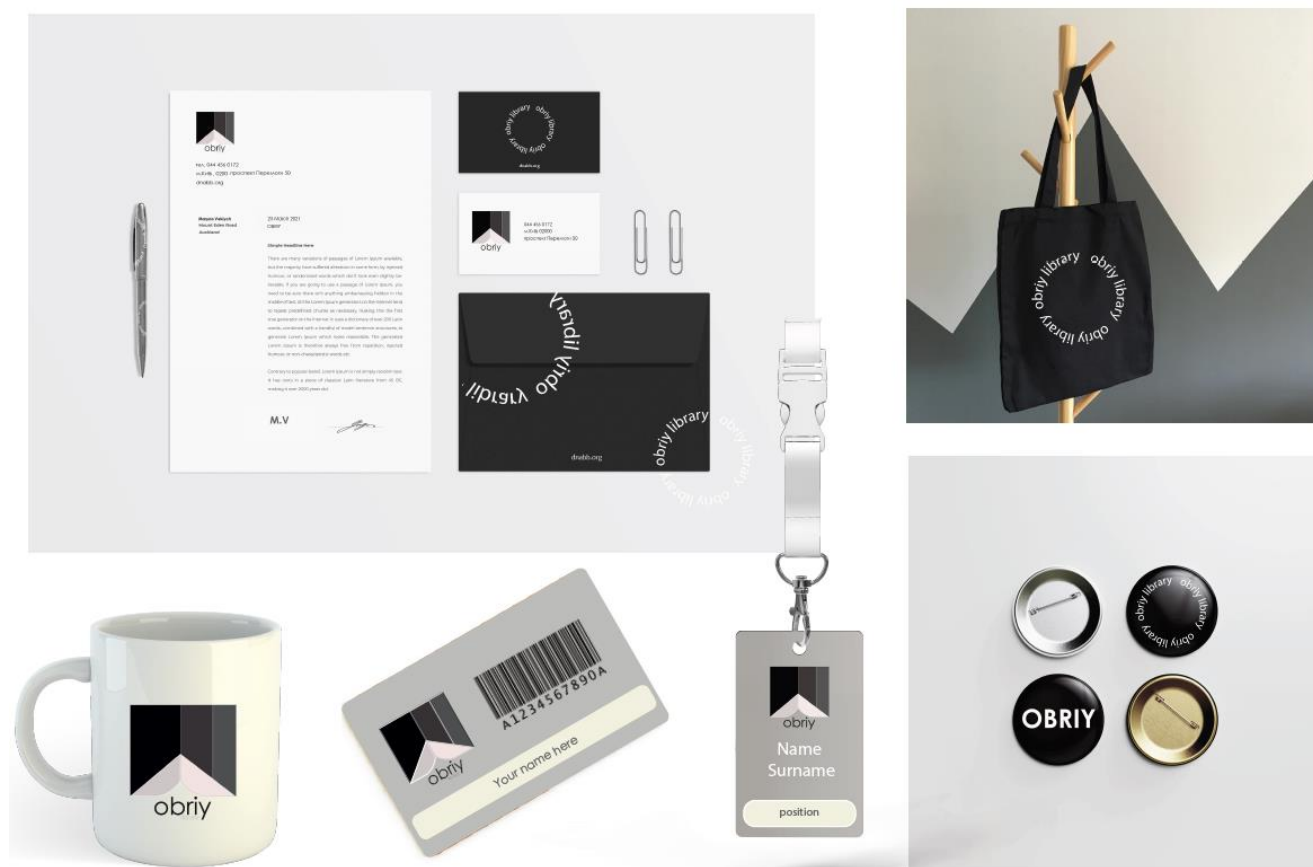

Рис. 3.4. Фірмовий стиль публічного простору архітектурно -будівельної бібліотеки ім.В.Г.Заболотного

Висновки до третього розділу

1. В результаті аналізу історії, розвитку та становлення державної архітектурно-будівельної бібліотеки імені В.Г.Заболотного було досліджено хронологію змін назви і статусу бібліотеки , а також її місць розташування та визначено основні завдання бібліотеки – надання послуг обслуговування користувачів літературою у сфері будівництва та архітектури , здійснення науково – видавничої діяльності та виконання ролі всеукраїнського науково-дослідного, методичного та організаційного центру. Також було визначено вихідні дані будівлі , її техніко-економічні показники та інженерно-технічне обладнання .

2. Надано короткий опис основних конструкцій та матеріалів будівлі : фундаментів, стін, перегородок, сходів, перекриття та інших елементів будівлі.

3. Проаналізовано вихідні умови прибудинкової території та вхідної групи з метою визначення проблем та методів їх вирішення. Визначено принцип формування безбар'єрного середовища . Рекомендовано розділяти потоки машин та людей з метою створення комфортних і безпечних умов . Запропоновано розробку навігаційних знаків та іншого обладнання.

4. Досліджено існуюче об'ємно-планувальне рішення будівлі. Визначено завдання на проектування , яке включає в себе обов'язкове урахування створення умов для обслуговування МГН . З'ясовано структуру бібліотеки , яка становить 11 підрозділів. Запропоновано варіанти вирішення перепланування та визначено зонування існуючого простору бібліотеки шляхом створення більш відкритого простору за рахунок демонтажу перегородок та заміни деяких на скляні.

5. Визначено концепцію дизайну та завдання бібліотеки ім. В.Г.Заболотного , яке полягає у привабленні нових відвідувачів бібліотеки за рахунок додавання нових функцій та оптимізації існуючих шляхом створення сучасного простору .

6. Обґрунтовано рішення щодо розробленого фірмового стилю для публічного простору який включає в себе власний логотип та айдентику . Визначені загальну стилістику та кольорову гаму. Запропоновано окрему назву для простору медіатеки. Запропоновано конкретні носії фірмового стилю.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. В результаті ознайомлення з виникненням та розвитком бібліотеки як окремого типу споруди було з'ясовано, що сучасні бібліотеки потребують змін відповідно до нових потреб та вимог сучасного суспільства. Було розглянуто історію бібліотечної справи як за кордоном так і на території України, визначено типологічний поділ бібліотек та їх класифікацію. У результаті роботи над пошуком аналогів та прототипів досліджено та проаналізовано вітчизняний та закордонний досвід проектування бібліотек. Проаналізовано спільні та відмінні риси, тенденції розвитку. Визначено проблеми та запропоновано їх рішення у розвитку бібліотечної справи в Україні.

2. Досліджено основні технологічні процеси, що відбуваються в бібліотеці та специфіку обслуговування. На основі отриманих даних виділено основні функціональні зони. З'ясовано, що при розробці планування багатофункціонального простору слід враховувати особливості бібліотеки та спиратися на відповідні державні будівельні норми та стандарти. Також для створення умов для комфортної діяльності доцільним є проектування з використанням ергономічних норм.

3. Було проведено обширний аналіз бібліотеки імені В.Г.Заболотного включаючи історичну довідку, у якій представлено хронологію розвитку та становлення закладу. Досліджено вихідні дані споруди та її прибудинкової території, техніко-економічні показники та інженерно-технічне обладнання. Визначено недоліки та запропоновано методи їх ліквідації шляхом формування безбар'єрного середовища та зонування існуючого простору.

Розкрито концепцію дизайну та прийоми її реалізації у приміщенні бібліотеки. Відповідно розроблено нове планувальне рішення, запропоновано розширення функціональності споруди.

Надано опис та пояснення основних положень розробки фірмового стилю бібліотеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво
2. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»
3. ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди
4. ДБН В.2.2-16-2019 Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади
5. ДБН В.2.2-3:2018 Будинки і споруди. Заклади освіти
6. ДБН В.2.2-28:2010 «Будинки і споруди. Будинки адміністративного та побутового призначення »
7. ДБН В.2.2-23:2009 Підприємства торгівлі.
8. ДБН В.2.2-25-2009 Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)
9. ДБН В.2.2-40-2018 Інклюзивність будинків і споруд
10. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги»
11. ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту
12. ДСТУ-Н Б В.1.1-35:2013 Настанова з проведення розрахунку шуму в приміщеннях і на територіях .
13. ДСТУ 7246:2011 Дизайн і ергономіка. Сигналізатори звукових немовних повідомлень. Загальні вимоги ергономіки
14. Всемирная история библиотек: занятие 1 / МБУК «ЦБС городского округа г.Выкса»; методико-библиографический отдел; сост. Е.С.Ухарская. – Выкса, 2019. – 6 с. – (Школа начинающего библиотекаря «Профи – старт»)
15. https://library.vspu.edu.ua/html/ist_kn.htm
16. <https://ukrbukva.net/page,5,68967-Tipi-b-bl-otek.html>
17. Развитие библиотеки как системы : Артемьева Елена Борисовна Д-р пед. Наук
18. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд [Текст] : навч. посіб. для студ. базового напрямку 6.1201 «Архітектура» спец. 7.120101 та 8.12101 «Архітектура будівель і споруд» / С. М. Лінда ; Національний ун-т «Львівська

політехніка». — Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. — 605 с.: рис., табл. — Бібліогр.: с. 597-599. — ISBN 978-966-553-878-3

19. Конструктор проектирования библиотечных пространств / Министерство культуры Российской Федерации, — Москва : Министерство культуры РФ, 2020. — 177 с. : ил.

20. Нойферт Э. Строительное проектирование / пер. с нем. К.Ш. Фельдмана, Ю.М. Кузьминой; под ред. З.И. Эстрова и Е.С. Раевой. 2-е изд. — Москва: Стройиздат, 1991. 392 с.: ил. (перевод издания: E. Neufert. Bauentwurfslehre

21. VII Львівський міжнародний бібліотечний форум «Модерна бібліотека в мінливому світі»: збірник матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. В. Загумєнна, І. О. Шевченко, Я. Є. Сошинська, О. В. Васильєв. — Електрон. вид. — Київ : УБА, 2016. — 74 с. ISBN 978-966-97569-1-6

22. <http://www.dnabb.org/modules.php?name=Pages&go=page&pid=1>

23. <https://www.t.deco-creative.com.ua/ru/istorichna-dovidka-o-dnabb-imeni-vg-zabolotnogo>

24. <https://ube.nlu.org.ua/article/>

25. Нойферт П. Проектирование и строительство : дом, квартира, сад / Нойферт Петер, Нефф Людвиг ; перевел с немецкого Демьянов Л. В. — Москва : Архитектура-С, 2010. — 254 с .

Д О Д А Т К И